

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav informačních studií a knihovnictví

Studijní program Informační studia a knihovnictví

Bakalářská práce

Bc. Tereza Němcová

Informační zdroje a služby pro obor sociologie

Information resources and services for sociology

Praha 2019

Vedoucí práce: Mgr. Adéla Jarolínková, Ph.D.

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí mé práce Mgr. Adéle Jarolímkové, Ph.D., za cenné rady, připomínky, předané zkušenosti, četné konzultace a trpělivé, odborné a laskavé vedení. Dále bych ráda poděkovala knihovníkům z Knihovny Celetná, Knihovny T. G. Masaryka v Jinonicích a zejména knihovny Sociologického ústavu AV ČR za užitečné informace a příležitost k praxi, jež inspirovala sepsání této práce.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 24. června 2019

.....
Jméno a příjmení

Abstrakt

Cílem práce je zmapování elektronických i tištěných informačních zdrojů a služeb pro obor sociologie. U uvedených zdrojů se nachází informace o jejich obsahu, možnostech využití a jejich dostupnosti pro zájemce o obor, zejména z řad studentů, pedagogů a výzkumníků Univerzity Karlovy. V úvodní části je představen obor sociologie a obecná teorie z oblasti informačních zdrojů. V dalších částech jsou pak uvedeny zdroje samotné, počínaje elektronickými zdroji z webu a rovněž z odborných databází. Dále se práce věnuje zdrojům vydávaných v tištěné i elektronické formě – oborovým periodikům. V závěrečné části, věnované specializované knihovně a dvěma vysokoškolským knihovnám, práce poskytuje informace o složení fondů tištěných dokumentů k oboru a o dalších zdrojích a službách těchto knihoven. Při zpracování této práce bylo postupováno pomocí rešerší elektronických zdrojů a zpracovávání informací získaných od pracovníků knihoven.

Klíčová slova:

Informační zdroje, elektronické informační zdroje, sociologie, sociální vědy, informační služby, webové zdroje, sociologická periodika, databáze, statistika, datové archivy

Abstract in English

The aim of this bachelor thesis is mapping both electronic and printed information resources and services for the field of sociology. Mentioned sources include information about their content, possibilities of use and their availability for those interested in the field, especially students, teachers and researchers of Charles University. The introductory part introduces sociology and theory about information resources. The resources themselves are introduced in the next part, starting with electronic resources from the web and also from professional databases. Furthermore, the thesis describes resources published in both electronic and printed form – sociology periodicals. The final part of the thesis is dedicated to one specialized library and two university libraries. Thesis provides information of the composition of their printed documents and of other resources and services of these libraries. This thesis was compiled by search of electronic resources and processing of information obtained from library staffs.

Keywords:

Information resources, electronic information resources, sociology, social sciences, information services, web resources, sociological periodicals, databases, statistics, data archives

Seznam zkratek

AV ČR – Akademie věd České republiky

CEJSH – Central European Journal of Social Sciences and Humanities

CESSDA – Consortium of European Social Science Data Archives

CVVM – Centrum pro výzkum veřejného mínění

ČR – Česká republika

ČSDA – Český sociálněvědní datový archiv

ČSÚ – Český statistický úřad

DOAB – Directory of Open Access Books

DOAJ – Directory of Open Access Journals

DOI – Digital object identifier

EIZ – Elektronické informační zdroje

ESS – European Social Survey

EU – Evropská unie

FF UK – Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

FHS UK – Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy

FSV UK – Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy

ICPSR – Inter-University Consortium for Political and Social Research

ISSP – International Social Survey Programme

JRC – Journal Citation Reports

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development

SFX – Special Effects

SJR – Scimago Journal Rank

SOU AV ČR – Sociologický ústav Akademie věd České republiky

SSRN – Social Science Research Network

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

V4 – Visegrádská skupina (též Visegrádská čtyřka)

Obsah

Úvod.....	10
1. SOCIOLOGIE – TEORETICKÝ ÚVOD.....	12
1.2 Významné proudy a směry sociologie.....	13
1.2.1 Chicagská škola.....	13
1.2.2 Frankfurtská škola.....	14
1.2.3 Interpretativní sociologie.....	14
1.2.4 Symbolický interakcionismus.....	14
1.2 Sociologický výzkum.....	14
1.2.1 Metody výzkumu.....	15
1.2.2 Techniky výzkumu.....	15
2. INFORMAČNÍ ZDROJE A JEJICH DĚLENÍ.....	17
2.1 Elektronické informační zdroje.....	17
2.1.1 EIZ podle typu zpřístupňované informace.....	18
2.1.2 EIZ podle možností přístupu.....	19
2.1.3 EIZ podle oborového zaměření.....	19
2.1.4 Ostatní dělení EIZ.....	19
2.2 Tištěné informační zdroje.....	20
2.2.1 Monografie.....	20
2.2.2 Seriál.....	20
2.2.3 Šedá literatura.....	20
3. WEBOVÉ ZDROJE.....	22
3.1 Statistické weby.....	22
3.1.1 Český statistický úřad.....	22
3.1.2 Eurostat.....	27
3.1.3 Ostatní zdroje pro statistiku.....	31
3.2 Datové archivy.....	33
3.2.1 Český sociálněvědní datový archiv.....	33

3.2.2 Consortium of European Social Science Data Archives (CESSDA).....	36
3.2.3 Inter – University Consortium for Political and Social Research (ICPSR).....	36
3.3 Mezinárodní výzkumy.....	37
3.4 Encyklopedie a slovníky.....	39
4. ELEKTRONICKÉ DATABÁZOVÉ ZDROJE.....	41
4.1 Fulltextové databáze.....	41
4.1.1 EBSCO.....	41
4.1.2 ProQuest.....	42
4.1.3 JSTOR.....	44
4.1.4 SAGE Journals.....	45
4.1.5 Taylor & Francis.....	46
4.2 Bibliografické databáze.....	47
4.2.1 Web of Science.....	47
4.2.2 Scopus.....	48
4.2.3 CEJSH.....	49
4.3 Repozitáře a digitální knihovny.....	50
4.3.1 Digitální repozitář závěrečných prací UK.....	50
4.3.2 Digitální knihovna Kramerius FSV UK.....	51
4.3.3 Social Science Research Network (SSRN).....	52
4.3.4 DOAJ a DOAB.....	52
5. ODBORNÁ PERIODIKA.....	54
5.2 Česká periodika.....	54
5.2 Zahraniční periodika.....	55
6. VYBRANÉ KNIHOVNY POSKYTUJÍCÍ FOND K OBORU SOCIOLOGIE.....	57
6.1 Knihovna Sociologického ústavu AV ČR.....	57
6.2 Knihovna T. G. Masaryka v Jinonicích.....	60
6.3 Knihovna Celetná.....	64
Závěr.....	67

Použitá literatura a elektronické zdroje.....	69
Seznam obrázků.....	80
Seznam grafů.....	81
Příloha č. 1 – Členské archivy konsorcia CESSDA.....	82
Příloha č. 2 - Vybraná česká sociologická periodika.....	84
Příloha č. 3 – Vybraná zahraniční sociologická periodika s nejvyšším impakt faktorem za rok 2017.....	87
Příloha č. 4 – Vybrané pražské knihovny s širokým zastoupením sociologického fondu.....	91

Úvod

Na Univerzitě Karlově působí sociologické katedry na třech fakultách – na Filozofické fakultě, Fakultě sociálních věd a v rámci oboru Studium humanitní vzdělanosti i na Fakultě humanitních studií. Jelikož informační potřeby, a tím i informační chování různých zájemců o sociologické informační zdroje se mohou lišit, rozhodla jsem se v této práci zmapovat právě ty zdroje, které jsou stěžejní pro studenty, pedagogy či výzkumníky v tomto oboru, konkrétně pak pro ty, působící na výše zmíněných fakultách Univerzity Karlovy. Rozsáhlejší část práce se bude zabývat teorií a elektronickými informačními zdroji, ovšem pozornost bude věnována i informačnímu zabezpečení oboru z hlediska knihoven, a to právě těch, které na základě mého průzkumu mohou nejvíce uspokojit informační potřeby výše zmíněné cílové skupiny. Obecným cílem práce je tedy zmapování zabezpečení a zajištění oboru sociologie z hlediska informačních zdrojů, tištěných i elektronických.

Při své práci jsem postupovala shromažďováním jednotlivých zdrojů, a to většinou ze sekundárních pramenů informací. Většina elektronických informačních zdrojů mi bylo doporučena přímo ze samotných kateder sociologie na UK či oborových knihoven. Mnohé mou uváděné zdroje doporučují tyto instituce i na svých webových stránkách. K některým jsem byla přivedena na základě odborné literatury k tématu. Při průzkumu oborových časopisů jsem volila česká odborná periodika vydávaná těmito institucemi, v případě zahraničních časopisů jsem se pak řídila nejaktuálnějším dostupným žebříčkem Journal of Citation Reports. Při zkoumání zabezpečení tohoto oboru ve vybraných knihovnách jsem kromě jejich webových prezentací či tištěných materiálů využila i informace získané při komunikaci s knihovnicí.

V první kapitole práce bude definován obor sociologie včetně jeho vymezení a oblastí jeho zájmu. Zmíněny budou i proudy a směry, které tuto vědu formovaly, a základní druhy sociologického výzkumu. V druhé kapitole pak bude představen teoretický úvod do oblasti informačních zdrojů, aby bylo vymezeno i téma, jehož praktické příklady budou následovat v dalších kapitolách. Jelikož mohou být informační zdroje chápány z několika různých hledisek, a podle toho následně definovány, pokusím se uvést základní možnosti dělení těchto zdrojů.

Následně se již kapitoly budou věnovat přímo zdrojům samotným. Třetí kapitola se věnuje webovým zdrojům vhodným ke studiu sociologie a sociologických jevů. Stěžejním zdrojem pro tento obor jsou weby zabývající se statistikami, v našem prostředí je to zejména web Českého statistického úřadu a pro oblast celé Evropské unie pak web Eurostatu. Uvedeny budou ovšem i jiné zdroje z českého i mezinárodního prostředí. Dále se kapitola zaměření na datové archivy, které umožňují efektivní šíření sociologických dat, jejich bezpečné uložení a shromáždění. Nelze zde opomenout zejména Český sociálněvědní datový archiv, jež svá data zpřístupňuje na internetu a konsorcium CESSDA, které sdružuje evropské datové archivy a usiluje o harmonizaci jejich dat. Mezi další volně přístupná data patří data z velkých mezinárodních výzkumů, např. Eurobarometr. Závěr této kapitoly bude věnován užitečným oborovým encyklopediím a slovníkům, dostupným na webu.

Ve čtvrté kapitole se práce zaměření na zajištění oboru elektronickými zdroji z hlediska odborných databází. Nejvíce prostoru zde bude věnováno těm producentům fulltextových a bibliografických databází, kteří, ve většině případů komerčním způsobem, nabízejí ty nejprestižnější zdroje informací z řad časopisů, e-knih i jiných typů dokumentů právě z oboru sociologie a příbuzných disciplín. Jako databáze svého druhu nemohou být opomenuty ani repozitáře či digitální knihovny.

Pátá kapitola přechází od čistě elektronických zdrojů informací k těm, které zájemci o studium sociologie mohou užívat jak v tištěné, tak elektronické podobě – k oborovým časopisům. Jelikož zvláště v zahraničí je odborných periodik k sociologii velké množství, ve své práci jsem se zaměřila na ty, jež disponují nejvyšším impakt faktorem podle každoročně vydávaných žebříčků Journal of Citation Reports, vydávaných Web of Science. V českém prostředí se práce soustředí na ta periodika, která vydávají významné oborové instituce, ústavy či katedry vysokých škol.

S poslední kapitolou se práce věnuje zajištění oboru ve vybraných knihovnách, které disponují nejrozsáhlejším fondem k sociologii ze specializovaných či akademických knihoven v Praze. U každé z těchto knihoven bude představeno složení jejího fondu a zdroje a služby, které nabízí.

Na konci práce uvádím seznam všech použitých pramenů a přílohy, týkající se některých v práci uváděných informačních zdrojů. Celkový počet znaků práce (od úvodu až po závěr) je 101 874.

1. SOCIOLOGIE – TEORETICKÝ ÚVOD

Sociologie jako samostatná věda vznikla v polovině 19. století. V obecné rovině je jedním z jejích hlavních úkolů „rozpoznání základní struktury sociálních vztahů v různých typech společností. Cílem je zjistit, na čem se tyto struktury zakládají, co je udržuje v jejich trvání a co je příčinou jejich změn“. Jde o to zjistit, jak společnost udržuje svou kontinuitu a jak dochází k sociální transformaci (Mucha, 2007).

Jako věda má sociologie blízko k ekonomii a politologii na jedné straně a k filozofii, psychologii a historii na straně druhé. Montoussé a Renouard jako jeden z cílů sociologie uvádějí cíl upozornit a vysvětlit ty jevy, které nejsou zjevné na první pohled. Podle těchto autorů vznikla sociologie stejně jako jiné společenské vědy na základě odmítnutí vysvětlovat společenské jevy působením vnější příčiny, tj. Boha – „pro sociologii je charakteristická její vůle vysvětlovat společenské společenským“ (Montoussé, 2005). Podle Urbana sociologie vznikla na objednávku v době „krize“ – údivu nad přicházející dobou – a vyjadřovala touhu poznat fungování společnosti, řídit a plánovat chod této společnosti a navrátit do ní řád a jistotu. Rozvíjela se totiž zároveň s průmyslovou společností (Urban, 2006).

Petrusek ve svých Základech sociologie z roku 2009 představuje výčet základních sociologických problémů, mezi které patří zejména:

- Vymezení předmětu sociologie
- Vztah jedince a kultury
- Typy společností
- Vzájemný styk mezi lidmi v každodenním životě
- Sociální skupiny, ve kterých lidé žijí
- Pravidla a normy, které řídí sociální život
- Problém rasové a etnické příslušnosti
- Sociální nerovnost
- Pracovní činnosti a výrobní proces
- Městský životní styl
- Masová média
- Globalizační procesy

Termín *sociologie* poprvé použil Auguste Comte ve 4. dílu svého 6-ti svazkového spisu *Kurz pozitivní filozofie (1830-1843)*. Do předmětu zkoumání bylo převzato mnohé z mateřské disciplíny filozofie, konkrétně sociální filozofie. Sociální úvahy a teorie do poloviny 19. století, tedy do doby konstituování sociologie jako samostatné vědní disciplíny, se nazývají **protosociologií**. Poté přichází období **klasické sociologie**, které trvá do 20. let 20. století. Toto období je charakterizováno snahou o vytvoření velkých explanačních systémů, které se snaží vysvětlit sociální skutečnost jako celek (Urban, 2006). Soudobá sociologie – někdy označována jako **mikrosociologie** - se mnohem více než dříve zabývá každodenním životem. Základními okruhy této novodobě chápané sociologie jsou podle Petruska např. socializace, sociální struktura, vzdělání, náboženství či rodina a životní styl (Petrušek, 2009).

1.2 Významné proudy a směry sociologie

Postupně v sociologii došlo k opuštění snahy o formulaci obecných teorií o strukturách a vývoji společnosti jako celku a sociologové se začali zabývat empirickým výzkumem konkrétních pozitivních a negativních jevů moderní průmyslové společnosti. Počátky této nové sociologie se datují do 20. let 20. století (Urban, 2006).

1.2.1 Chicagská škola

Vznikla se založením katedry sociologie na Chicagské univerzitě v roce 1892. Její zakladatelé se zpočátku snažili pochopit, jak žijí obyvatelé Chicaga ve snaze pomoci jim zlepšit životní podmínky. Studovali vliv po sobě následujících přistěhovaleckých vln (Poláci, Irové, Rusové, atd.) na rozvoj města a upozornili na tzv. kruhové zóny, v nichž se sociální postavení obyvatel zvyšovalo zároveň se vzdáleností od centra (Montoussé, 2005). Hlavním zaměřením Chicagské školy byly sociální deviace. Tento směr vynalezl pro sociologii terénní výzkum a její stoupenci (Park, Wirth, Sutherland) hojně využívali techniky zúčastněného pozorování (Urban, 2006).

1.2.2 Frankfurtská škola

Sociologové německé frankfurtské školy se snažili pochopit principy racionálního jednání. Tematicky se proud orientoval na kritický rozbor všech forem nadvlády nad svobodným člověkem (ideologie, později i věda, technika a umění). Snažil se uvést v soulad empirický výzkum a filozofické úvahy. Sociologové této školy (např. Horkheimer, Adorno) se zajímali i o to, jakou roli může hrát rozum v procesu ovládnutí a emancipace (Montoussé, 2005).

1.2.3 Interpretativní sociologie

Vznikla v reakci na velké empirické výzkumy a na fakt, že se z nich začal postupně ztrácet člověk. Klade důraz na vnímání a interpretace okolního světa konkrétním člověkem. Předmětem studia je každodenní život (Urban, 2006).

1.2.4 Symbolický interakcionismus

Rozvíjel se zejména v 60. letech v USA v návaznosti na Chicagskou školu. Zaměřoval se na studium vztahů mezi jednotlivci, neboť jejich prostřednictvím se podle interakcionistů vytvářejí relevantní významy všeho společenského. Sociální jevy se interakcionisté snažili vysvětlit skrze individuální jednání. Osobnost člověka podle nich není nikdy zcela hotová a teprve se utváří prostřednictvím vztahů, které jedinec navazuje s okolím. Na rozdíl od funkcionalismu, v té době v USA dominantního, používal ve výzkumech kvalitativní metodologii (Montoussé, 2005).

1.2 Sociologický výzkum

Standardní sociologický výzkum se objevuje až ve 20. letech 20. století, ovšem pokusy prozkoumat reálnou situaci konkrétních lidí a skupin se objevily již na konci předcházejícího století. Jedny z prvních studií se zabývaly sociálními problémy a byly orientovány na nově vznikající dělnickou třídu (Petrušek, 2009). Sociologický výzkum probíhá ve třech etapách. V první fázi si sociolog položí otázku, přičemž se snaží vyloučit všechny předsudky, poté si stanoví výzkumnou metodu a v poslední fázi ověřuje své hypotézy (Montoussé, 2005).

1.2.1 Metody výzkumu

Kvantitativní metody jsou převzaty z matematických a přírodních věd a využívají nástroje statistické analýzy. Jejich průkopníkem byl Émile Durkheim. Využívají se zejména pro testování hypotéz, tj. jejich různé porovnávání s výsledky šetření. Výhodou těchto metod je ověřitelnost jejich závěrů. Metody jsou vhodné pro analýzy jevů, které se ve společnosti vyskytují často (sebevraždy, sňatky, atd.). Mezi základní techniky patří standardizovaný dotazník či rozhovor.

Kvalitativní metody se vyznačují úsilím nalézt příčiny jevů bez použití statistických údajů. Každé sociální jednání je zaměřeno na druhé lidi, tj. má specifický smysl, kterému je třeba porozumět, a proto je třeba zkoumat konkrétní situace a komunikační akty. Tyto metody zkoumají osoby v jejich přirozených podmínkách bez vnějších vlivů. Upřednostňují hledání hypotéz před jejich ověřováním. Mezi základní techniky patří zúčastněné pozorování či studium dokumentů (Urban, 2006).

1.2.2 Techniky výzkumu

Anketa – Jedna z nejjednodušších technik. Jedná se o písemnou výzvu určenou anonymnímu respondentovi, aby odpověděl na jednoduchou otázku zpravidla odpovědí ano-ne. Výhodou ankety je minimální finanční náročnost a nemožnost ovlivnění výsledků osobou tazatele.

Rozhovor, dotazník a otázky – Otázky ve výzkumu musí být krátké, přesné a srozumitelné. Rozhovory se dělí na standardizované a nestandardizované, které vyžadují větší hloubku a neformální interakci s dotazovaným. Na rozdíl od rozhovorů se dotazníky vyznačují nízkou náročností.

Pozorování – V sociologii nazývané též extrospekce, pozorování života jiných lidí. Používá se v situacích, kdy se s výzkumem začíná od samého počátku nebo v případě, že by dotazníky a rozhovory odhalily jen dávno známé obecné pravdy a klišé. Při zúčastněném pozorování se výzkumník zapojuje do každodenního života osob, které jsou objektem studia. Rizikem je tzv. *Hawthornský efekt*, kdy se skupina přestává chovat přirozeně právě pod vědomím, že je pozorována a zkoumána.

Studium dokumentů – Jde jak o studium dokumentů osobní povahy (paměti, životopisy, deníky), tak o úřední dokumenty (statistiky, usnesení) a materiály masové komunikace (noviny, časopisy). Technika se používá zejména v přípravné fázi výzkumu (Montoussé, 2005).

2. INFORMAČNÍ ZDROJE A JEJICH DĚLENÍ

Podle České terminologické databáze knihovnictví a informační vědy je informační zdroj definován jako „informační objekt, který obsahuje dostupné informace odpovídající informačním potřebám uživatele. Informační zdroj může být zvukový, tištěný, obrazový nebo elektronický (včetně zdrojů dostupných on-line) (Celbová, c2014). Z hlediska praktického využití informačních zdrojů jsou důležité zejména vlastnosti, jako je dostupnost informačního zdroje, nabízená uživatelská rozhraní či způsob ukládání a vyhledávání dat (Pokorný, 2007).

Primární informační zdroje představují vlastní údaj o určitém aspektu reality. Umožňují okamžitě uspokojit informační potřebu. Primární informace je obvykle prezentována plným textem dokumentu. Sekundární informační zdroje naopak obsahuje údaje o jiných zdrojích, slouží tedy jako odkaz, a ve vztahu k primární informaci má pouze popisnou či vyhledávací funkci (např. údaje o dokumentu v knihovním katalogu) (Pokorný, 2007). Terciární informační zdroje zase popisují zdroje sekundární, jedná se např. o databázová centra¹.

2.1 Elektronické informační zdroje

Elektronické informační zdroje (dále jen EIZ) jsou takové zdroje, které jsou uchovávány v elektronické podobě a jsou dostupné prostřednictvím počítačových sítí či pomocí jiných technologií distribuce digitálních dat, např. na discích CD-ROM. Mezi tyto zdroje můžeme zařadit jak zdroje dostupné na internetu, tak specializované databáze, elektronické verze odborných periodik, digitální knihovny, informace o patentech a normách či jiné elektronické dokumenty. Přístup k těmto zdrojům je často zprostředkován nějakou institucí, např. knihovnou či vysokou školou (Papík, 2011).

¹ Jedná se o instituce, které obvykle na komerční bázi umožňují online přístup k centralizovaným informačním zdrojům nakupovaným od jejich producentů, nejčastěji ve formě databází. KUČEROVÁ, Helena, c2014.

Databázové centrum. In: KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV) [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000003173&local_base=KT

2.1.1 EIZ podle typu zpřístupňované informace

Bibliografické databáze – v tomto typu databází systém obsahuje pouze informace o primárních dokumentech. Získat z nich lze zejména přesnou a úplnou citaci dokumentu, většinou je k dispozici i abstrakt a formalizovaná terminologie (deskriptory, klíčová slova, kódovníky) (Papík, 2011). Zatímco dříve se jednalo o nejrozšířenější typ databází, dnes se už tyto databáze EIZ doplňují o plné texty dokumentů či odkazy na ně. Propojit se s daným dokumentem lze zejména díky identifikátoru DOI (Digital Object Identifier). Služby typu SFX zase pomáhají uživatelům získat údaje o dostupnosti dokumentu pomocí jejich instituce (Fabián, 2012).

Plnotextové databáze – v tomto případě databáze obsahuje i samotné plné texty indexovaných dokumentů. V současnosti tento typ databáze nabývá na důležitosti. Negativem tohoto typu databází jsou mnohdy vysoká cena a vyšší nároky na provoz (Fabián, 2012).

Faktografické databáze – uvádějí konkrétní údaje, jako jsou např. technické parametry, materiálové parametry či chemické vlastnosti. Pro potřeby této práce není bez zajímavosti, že se k faktografickým databázím řadí i statistické údaje, často využívané v sociálních vědách. Mohou mít textový, numerický či kombinovaný charakter. V mnoha případech je vyhledávání ve faktografických databázích obtížné a vyžaduje znalost daného oboru. Producenti těchto databází se však v současnosti snaží o co největší uživatelskou přívětivost (Papík, 2012).

Databáze typu rejstříků, adresářů a seznamů – podle Papíka se ve světě pro tyto databáze používá termín „registry“. Tyto databáze mohou být někdy chápány jako faktografické či dokonce plnotextové, ale většinou se uvádí jako další druh. Do této kategorie lze zařadit např. databáze informací o firmách. Často obsahují selekční jazyky typu kódovníků. Adresářové databáze se používají zejména ve sféře obchodních a průmyslových informací (Papík, 2012).

2.1.2 EIZ podle možností přístupu

Volně dostupné zdroje – mezi tyto zdroje patří informace ve volně dostupných databázích a na internetu. Obsahují primární i sekundární informace. Kvalita informací se liší, neboť jsou tyto zdroje vytvářeny laiky i profesionály.

Komerční zdroje – jedná se o placené databáze či digitální knihovny vytvářené profesionály. Informace jsou vysoce kvalitní, ověřené a aktuální. Z velké části tyto zdroje nabízí plné texty, někdy ovšem poskytují jen abstrakty či bibliografické údaje. Pro přístup se využívají databázová centra, klientská rozhraní či intranet (Krčál, 2013).

U některých databázích je volný přístup podmíněn řádnou registrací uživatele. Různí producenti také mnohdy poskytují zájemcům různě dlouhé testovací přístupy (Fabián, 2012).

2.1.3 EIZ podle oborového zaměření

Oborové – jedná se o databáze či databázová centra určena pro jeden konkrétní a určitý obor.

Polytematické – poskytují informace z více oborů, většinou z jedné skupiny a navzájem si příbuzných – např. obory sociálních věd.

Univerzální – databáze, které poskytují všeobecné informace (Papík, 2011).

2.1.4 Ostatní dělení EIZ

Kromě výše uvedených sdělení rozlišuje Papík ještě další možnosti dělení elektronických informačních zdrojů (Papík, 2012). Jsou to např.:

EIZ z hlediska formy dokumentu:

- Textové
- Multimediální
- Hybridní

Databáze EIZ podle počtu záznamů:

- Velké (stovky tisíc záznamů, dokumentů)
- Střední (desítky tisíc záznamů, dokumentů)
- Malé (tisíce, stovky dokumentů)

2.2 Tištěné informační zdroje

Tištěné dokumenty vznikaly před nástupem elektronických technologií zpracování, ale vychází i nadále v současné digitální éře. Nástup elektronických technologií se v oblasti tištěných dokumentů projevil dvěma hlavními rysy. Za prvé, příchod digitálních technologií měl a má vliv na přípravu těchto klasických dokumentů, zvláště v oblasti kvality, rychlosti a usnadnění přípravy. Proto počet tištěných dokumentů neklesá, ale naopak stoupá a stále tvoří nedílnou součást informačního portfolia. Za druhé se stalo běžným publikování informací souběžně jak v tištěné, tak v elektronické podobě (např. časopisy) (Pokorný, 2007).

2.2.1 Monografie

Jedná se o neseriálovou publikaci, která všestranně, podrobně a systematicky pojednává o jednom tématu, zpravidla úzce vymezeném. Může se skládat jen z jednoho svazku nebo z konečného počtu existujících nebo očekávaných oddělených svazků (Matusšík, c2014).

2.2.2 Seriál

Publikace vydávaná v po sobě následujících částech, obvykle s označením posloupnosti (zpravidla číselným či chronologickým), u které není přesně stanovena doba ukončení. Záměr pokračování není závislý na periodicitě. Zahrnuje noviny, časopisy, ročenky, edice zpráv a sborníků institucí či edice sborníků z konferencí (Matusšík, c2014).

2.2.3 Šedá literatura

Jako šedá literatura se označují takové dokumenty, které nejsou publikovány obvyklým způsobem, a proto nejsou dostupné na běžném knižním trhu. Jedná se např. o diplomové a

dizertační práce, výzkumné zprávy, interní dokumenty, konferenční sborníky, firemní katalogy výrobků apod. (Matušík, c2014). Viditelnost, zpřístupnění a archivaci šedé literatury v České republice zajišťuje Národní technická knihovna skrze *Národní úložiště šedé literatury (NUŠL)*².

² Národní úložiště šedé literatury [online], c2018. Praha: Národní technická knihovna [cit. 2019-02-13].

Dostupné z: <https://nusl.techlib.cz/cs>

3. WEBOVÉ ZDROJE

V této kapitole budou představeny webové zdroje pro obor sociologie. Webový, či také internetový zdroj, je Českou terminologickou databází knihovnictví a informační vědy definován jako „informační zdroj publikovaný v síti Internet, dostupný on-line.“ Internetové zdroje mohou být různého formátu, může to být software, text či např. zvuk (Celbová, c2014). Pro potřeby této práce budeme uvažovat takové webové zdroje, které jsou veřejné, volně dostupné a většinou obsahují tzv. primární data – prvotní výsledky dat, které nejsou zpracovány do studií, článků či výzkumných zpráv (o zpracovaných datech pojednává další kapitola této práce o elektronických databázových zdrojích). Mezi druhy webových zdrojů se řadí statistické weby, datové archivy či slovníky. Výhodou webových zdrojů je především snadná možnost jejich aktualizace.

3.1 Statistické weby

Podle Sociologické encyklopedie, vydávané Sociologickým ústavem AV ČR, jsou statistiky „soubory uspořádaných dat charakterizujících určitý ekonomický a společenský jev či proces nebo celé hospodářské odvětví či sociální sféru“ Klasicky se dělí do 2 základních skupin – na ekonomické, které zahrnují ekonomické procesy a sféru výrobních odvětví, a sociální, kam patří především témata jako školství, zdravotnictví, životní prostředí apod. Statistiky zahrnují i bloky ukazatelů životních podmínek (pracovní podmínky, stav sociální péče, bydlení), bloky ukazatelů životní úrovně (příjmy, spotřeba), ukazatele života (využití času, aktivity), včetně sociálních patologií (užívání drog aj.). Výsledky statistik jsou prezentovány pomocí statistických publikačních systémů a informace zde prezentované mají souborný a analytický charakter (Kučera, 2017).

3.1.1 Český statistický úřad

Český statistický úřad³ je ústředním orgánem státní správy České republiky. Získává a zpracovává údaje pro statistické účely a poskytuje informace státním orgánům, orgánům

3 Český statistický úřad [online], c2019. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

územní samosprávy, veřejnosti i do zahraničí. Stanovuje metodiku statistických zjišťování. Součástí jeho statistického systému je i statistický metainformační systém, který definuje jednotlivé ve statistice používané ukazatele. Metainformace jsou standardním prvkem všech údajů zveřejněných ve veřejné databázi ČSÚ.

ČSÚ zajišťuje zpracování i zveřejnění údajů, sestavuje souhrnné statistické charakteristiky vývoje národního hospodářství, zpracovává analýzy či projekce demografického vývoje. Sleduje dodržování všech povinností v rámci státní statistické služby, vytváří a spravuje klasifikace a číselníky a spolupracuje s mezinárodními organizacemi (O ČSÚ, 2019).

V sekci Statistiky nabízí web statistické zdroje rozdělené do 29 kategorií, mezi něž patří například kriminalita, stavebnictví, vzdělávání, zemědělství či obyvatelstvo (Statistiky, 2019). Ve statistických údajích lze nalézt statistická data v přehledných tabulkách a grafech či časové řady, které zobrazují aktuální údaje i dlouhodobý vývoj jednotlivých ukazatelů. Důležitou součástí jednotlivých kategorií jsou i informace o metodice sběru dat, definice ukazatelů, související klasifikace apod. Danou oblast statistiky doplňují i analýzy či komentáře. U každé kategorie lze rovněž nalézt užitečné odkazy a informace k danému tématu. Mezi veřejnosti nejznámější a nejlépe zpracované kategorie se řadí Volby a Sčítání lidu, které představím blíže, neboť bývají pro sociologické výzkumy stěžejní.

ČSÚ vykonává státní správu na úseku zpracování výsledků voleb a zpracování výsledků celostátního referenda v rozsahu stanoveném zvláštními právními předpisy. Technicky zajišťuje dostupnost a zveřejnění průběžných výsledků, vyhotovuje registry a číselníky kandidátů či provádí školení účastníků volebních komisí. V kategorii Volby jsou zveřejněny metody zjišťování výsledků, metody pro přepočty hlasů na mandáty, tiskové zprávy či dokumenty z veřejných databází. Nejvýznamnějším počinem ČSÚ v oblasti webových zdrojů je veřejnosti volně dostupný web [volby.cz](https://www.volby.cz), který přehledně zobrazuje výsledky voleb a referend. Jedná se např. o volbu prezidenta republiky, volby do zastupitelstev, do senátu či do Poslanecké sněmovny⁴.

⁴ [Volby.cz](https://www.volby.cz) [online], c2018. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

Informace o působnosti ČSÚ ve volbách naleznete na adrese www.czso.cz v odkaze "Volby", informace pro voliče na stránkách [Ministerstva vnitra](#).

- > [Informace k programu pro okrskové volební komise](#)
- > [Pokyny pro okrskové volební komise](#)
- > [Videopořad pro volby do zastupitelstev obcí](#)

Výsledky voleb a referend

Prezident republiky	2013 2018
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR	1996 1998 2002 2006 2010 2013 2017
Senát Parlamentu ČR	1996 1998 1999 2000 2002 2003 2004 2006 2007 2008 2010 2011 2012 2014 2016 2017 2018 Aktuální složení
Zastupitelstva krajů	2000 2004 2008 2012 2016
Zastupitelstva obcí	1990 1994 1998 2002 2006 2010 2014 2018
Evropský parlament	2004 2009 2014
Česká národní rada	1990 1992
Sněmovna lidu Federálního shromáždění	1990 1992
Sněmovna národů Federálního shromáždění	1990 1992
Referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii	2003

Obrázek 1 Výsledky voleb a referend na webu volby.cz

Nejbohatším zdrojem o obyvatelstvu České republiky, a tedy nedocenitelným zdrojem pro sociologické výzkumy a šetření, je pak Sčítání lidu, domů a bytů, které ČSÚ provádí každých deset let. Poslední sčítání bylo uskutečněno v roce 2011. Kromě posledního sčítání nabízí ČSÚ dokumenty i ke starším provedeným sčítáním a jejich výsledkům. Nechybí metodika a metodické vysvětlivky pojmů užitých ve výzkumu či soubory s historickým lexikonem obcí České republiky od roku 1869, volně dostupné ke stažení. Neopomenutelnou součástí této kategorie jsou i analýzy a tiskové zprávy⁵.

Jelikož sčítání lidu v roce 2011 neproběhlo jen v České republice, ale v i ostatních evropských zemích, byla vytvořena aplikace Census Hub, na kterou ČSÚ odkazuje skrze web European Statistical System (ESS)⁶. Je výsledkem spolupráce evropských statistických úřadů s cílem poskytnout veřejnosti mezinárodně srovnatelná data ze všech zemí Evropské

5 Sčítání lidu, domů a bytů, c2019. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu>

6 Eurostat [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/CensusHub2/query.do?step=selectHyperCube&qhc=false_

unie, Islandu, Lichtenštejska, Norska a Švýcarska. Prostřednictvím aplikace si uživatel specifikuje strukturu požadovaného datového výstupu a může si vlastní výstupy definovat – a to jak jejich obsah, tak územní úroveň. Výsledky lze exportovat ve formátech XLS, CSV nebo SDMX. V aplikaci jsou dostupná i metadata za všechny státy v unifikované formální podobě. Zahrnují celkem 21 věcných témat, jako je metodika místa obvyklého pobytu, místa narození, státního občanství aj. (Aplikace Census Hub na stránkách Eurostatu, c2019).

Stejně jako výše popsané volební výsledky, i výsledky sčítání lidu z roku 2011 mají svou vlastní webovou stránku. Zde kromě informací o samotném sčítání zveřejňuje ČSÚ aktuality k tématu, zejména k blížícímu se sčítání v roce 2021. Skrze odkaz na výsledky sčítání lze opět získat přístup ke kategoriím a podkategoriím. Jednotlivá témata a výsledky lze specifikovat (např. obyvatelstvo lze specifikovat pohlavím, věkem či velikostí obce, domy jejich druhem, vybaveností, obyvatelostí aj.). Výsledné tabulky obsahují i vysvětlivky. Velkou výhodou pro další práci je možnost si tabulku v některých případech převést do grafu, či si ji uložit např. ve formátu XML či PDF.

Pohlaví, věk	Zaměstnaní celkem	z toho podle postavení v zaměstnání				
		zaměstnanci	zaměstnavatelé	osoby pracující na vlastní účet	členové produkčních družstev	pomáhající rodinní příslušníci
Zaměstnaní celkem	407 319	316 593	13 227	54 402	581	1 981
v tom podle věkových skupin:						
15 - 24	33 371	26 256	139	2 671	16	170
25 - 34	97 783	79 247	1 561	11 880	52	266
35 - 44	117 351	91 509	4 094	17 138	89	446
45 - 54	97 713	76 052	4 219	13 430	176	582
55 - 59	40 933	31 637	1 819	5 296	122	248
60 - 64	14 625	9 474	961	2 565	86	143
65 a více	5 080	2 123	422	1 363	37	119
nezjištěno	463	295	12	59	3	7
z celku ženy podle věkových skupin:						
15 - 24	13 749	10 830	38	705	3	59
25 - 34	41 549	35 412	344	2 664	11	158
35 - 44	52 139	44 599	920	4 263	22	357
45 - 54	45 981	39 013	1 105	3 797	51	482
55 - 59	16 377	13 566	447	1 310	43	178
60 - 64	3 703	2 246	195	597	15	89
65 a více	1 667	794	82	306	8	59
nezjištěno	139	90	2	7	1	5

Obrázek 2 Statistiky zaměstnaných osob podle postavení v zaměstnání a podle věku a pohlaví v obcích o velikostní skupině 500-999 obyvatel. Příklad výsledkové tabulky Sčítání lidu, domů a bytů 2011

Kromě výše uvedených statistik, jejichž dva příklady již byly uvedeny, nabízí ČSÚ také 6 kategorií tzv. průřezových statistik, které prolínají mezi dvěma hlavními druhy statistik. Jedná se zejména o regionální statistiky, určené pro tu oblast sociologického bádání, která se nezaměřuje na konkrétní problematiku jako celek, ale o nejrůznější statistické ukazatele na úrovni regionů, okresů, správních obvodů či obcí (Regionální statistiky, c2019). Krajské úřady ČSÚ zajišťují denní aktualizaci nejdůležitějších údajů, jako je počet obyvatel, hrubý domácí produkt či průměrná hrubá mzda tak, aby byly k dispozici nejen na úrovni celé republiky, ale i na úrovni krajů.

Kromě výše popsaných statistik vydává ČSÚ také časové řady, ročenky, které poskytují souhrnný statistický přehled ze všech oblastí, a to celostátně, tiskové zprávy či pravidelný newsletter, ve kterém je každý týden zveřejňován výběr z aktuálních a připravovaných výstupů ČSÚ včetně aktualit z Eurostatu a dalších organizací. Dále ČSÚ vydává 3 časopisy, o kterých bude blíže pojednáno v kapitole Odborná periodika pro obor sociologie.

V sekci Databáze a registry udává ČSÚ odkazy na interní databáze a registry, jako je např. Registr ekonomických subjektů (veřejný seznam fyzických i právnických osob s postavením podnikatele), Ubytovací zařízení ČR (dostupná přes interaktivní mapu) či Databáze národních účtů s makroekonomickými údaji (Databáze, registry, c2019).

Statistický metainformační systém Českého statistického úřadu poskytuje metainformace, tj. vše, co je zjistitelné o objektech popsaných statistickými daty. Statistická metadata zahrnují data a ostatní dokumentaci, které popisují objekty formalizovaným způsobem. Poskytují informace o datech a o procesech tvorby a užití dat a do určité míry popisují nástroje a procesy zapojené do tvorby a užívání statistických dat. Metainformace se zde dělí na klasifikace, číselníky a ukazatele. Klasifikací se rozumí hierarchické uspořádání určitých jevů či procesů (sociálních, ekonomických či demografických). Charakteristická je návaznost od obecnějšího k detailnějšímu. Platné statistické klasifikace jsou závazné pro orgány vykonávající státní statistickou službu a pro zpravodajské jednotky. Příkladem může být klasifikace postavení v zaměstnání. Číselníky jsou uspořádané seznamy numerických či alfanumerických kódů a jim přiřazených významů. Např. správní obvody obcí s rozšířenou působností mají každý svůj unikátní číselný kód. Ukazatele vymezují obsah statistikou daného jevu. Struktura ukazatele obsahuje texty a atributy a každý ukazatel má přidělený unikátní identifikační kód. Příkladem ukazatele může být např. adresa narození osoby v demografické statistice (Statistický metainformační systém, c2019).

Posledním, pro sociologii důležitým typem zveřejněných zdrojů, jsou Výkazy a šetření u domácností. Pravidelnými šetřeními jsou Výběrové šetření příjmů a životních podmínek domácností (od 2005 získává srovnatelné údaje o sociální situaci obyvatel všech zemí EU), Výběrové šetření pracovních sil (od roku 1992 získává pravidelné informace o situaci na trhu práce), Výběrové šetření cestovního ruchu (od roku 2003 zkoumá cestování obyvatelstva po tuzemsku i zahraničí v rámci volného času, rekreace i služebních záležitostí) či Statistika rodinných účtů (sleduje hospodaření a spotřebu v jednotlivých typech domácností). U těchto šetření jsou k dispozici informace o obsazích šetření a způsobech zjišťování údajů.

ČSÚ provádí i mimořádná šetření, např. Výběrové šetření osob se zdravotním omezením (získání aktuálních údajů o tom, jak se žije osobám se zdravotním omezením) či Šetření o vzdělávání dospělých (s důrazem na účast jednotlivců ve formálním a neformálním vzdělávání) (Šetření u domácností, c2019).

3.1.2 Eurostat

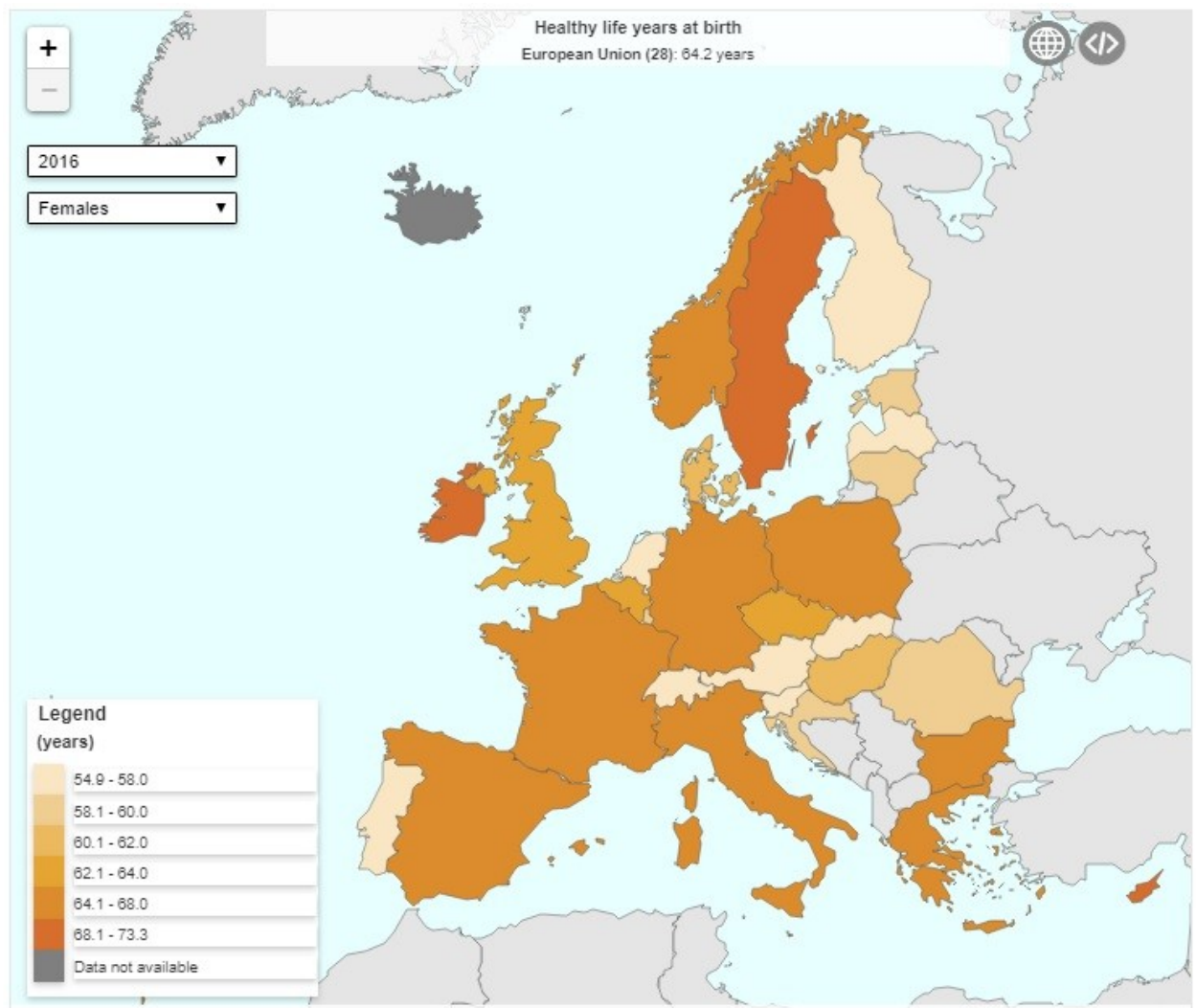
Eurostat, sídlící v Lucembursku, byl založen roku 1953 jako statistický úřad Evropských společenství. Je organizační složkou Evropské komise na úrovni generálního ředitelství. Jeho úkolem je poskytování statistických dat pro území celé EU a zároveň i statistické srovnání jednotlivých regionů a členských států. Ekonomická data Eurostatu využívá Evropská centrální banka a další instituce EU. Data pro Eurostat sbírají instituce pověřené jednotlivými členskými státy ke shromažďování statistických dat (v ČR je touto institucí Český statistický úřad). Eurostat se zabývá konsolidací těchto dat a jejich převedením do porovnatelné podoby. Další činnost Eurostatu spočívá ve zprostředkování přesunu dat v rámci EU a postupná harmonizace jednotlivých metodik získávání, zpracování a vyhodnocování dat. Nejen sociologové, ale i veřejnost a média potřebují v demokratické zemi přístup k těmto statistikám pro povědomí o stavu současné společnosti (Overview, c2019).

Eurostat se při své práci snaží dospět k jednotnému vnímání a používá stejné statistické pojmy, metody, struktury a technické normy napříč jednotlivými státy. Neshromažďuje

údaje (to činí jednotlivé instituce na národní úrovni), ale sjednocuje je a zajišťuje jejich porovnatelnost (What we do, c2019).

Pro praktický výzkum je nejvhodnější sekce **Statistics by theme**⁷, která rozděluje statistiky do 9 hlavních tematických okruhů, které se dále dělí. Pro sociologii zde slouží především kategorie Population and social conditions, která zahrnuje podtémata jako zdraví, sport, kultura, vzdělání či kvalita života. Při detailním zobrazení jednotlivých podkategorií se uživatel dozví, co vše daná kategorie obsahuje a jakou oblast pokrývá. Nadále jsou zde zdůrazněná důležitá či uživatelsky atraktivní data k danému tématu – může se jednat o infografiky, interaktivní mapy či odkazy na kapitoly zabývající se tématem v digitálních a on-line publikacích, které Eurostat vydává. Nadále zde vedou odkazy přímo na jednotlivé statistiky, rozdělené podle podtémat, jejichž výsledky napříč jednotlivými zeměmi se dají zobrazit formou tabulky, grafu či mapy. Nechybí odkazy na vysvětlení statistik, metodologii sjednocení dat, legislativní rámec, či již výše zmíněné související publikace a odkazy. Například v podkategorii Health nalezne uživatel veškeré statistiky související se zdravím obyvatelstva, ať se jedná o příčiny úmrtí, ochranu zdraví při práci, výskyt nejrůznějších zdravotních problémů, statistiky o zdravotní péči včetně počtu lékařů či lůžek ve zdravotnických zařízeních nebo užívání léků. Přínosem jsou i odkazy na volně dostupné články o zdraví Evropanů (Health – Overview, c2019).

⁷ Statistics by theme, c2019. Eurostat [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/browse-statistics-by-theme>

Obrázek 3 Ukázka interaktivní mapy Eurostatu pro výsledky výzkumu délky zdravého života v Evropě. Vlevo nahoře lze zvolit zobrazení podle pohlaví či výsledky z minulých let.

Zajímavou částí webu jsou tzv. experimentální statistiky, které využívají nové zdroje a metody sběru dat v reakci na nové potřeby uživatelů Eurostatu. Mezi tyto statistiky patří například monitorování změn cen potravin v celém potravinářském řetězci „od farmáře až ke spotřebiteli“ či použití Wikipedie jako zdroje statistik k návštěvám památek UNESCO. Tyto statistiky bývají vždy opatřeny jasně viditelným logem a poznámkami, neboť zde ještě nedošlo k úplné harmonizaci termínů a metodik jako u klasických statistik Eurostatu (Experimental Statistics – Overview, c2019).

Nedílnou součástí Eurostatu jsou publikace, které se dělí do několika kategorií a jejichž většina je dostupná zdarma a ke stažení v PDF formátu⁸. Dominantním jazykem je angličtina, ovšem některé jsou dostupné i v dalších evropských jazycích včetně češtiny. Mezi druhy dokumentů publikovaných Eurostatem jsou:

- **Vysvětlivky ke statistikám** – uživatelsky přívětivý on-line systém založený na platformě wiki, který pomocí glosářů a článků prezentuje statistiky ve snadněji pochopitelné formě
- **Digitální publikace** – interaktivní dokumenty, které obsahují infografiky, fotografie, krátké texty, videa, grafy aj. Pro sociology užitečnou a v době psaní této práci aktuální je v této kategorii např. publikace Život mužů a žen v Evropě – statistický obraz, která byla za pomoci ČSÚ přeložena do češtiny a je zaměřena na porovnávání evropských mužů a žen v jejich každodenním životě⁹.
- **Knihy o statistice** – poskytují statistické údaje a analýzy zahrnující širokou škálu témat. Každoročně Eurostat vybere mezi těmito publikacemi takové, které jsou zaměřené na pro uživatele nejvíce relevantní témata.
- **Příručky a pokyny** – popisují metodiky, pokyny a normy, reálně využívané v evropském statistickém systému.
- **Letáky a brožury** – slouží zpravidla k propagaci statistických informací k určité konkrétní oblasti.

Kromě výše zmíněných kategorií, která se pro sociologický výzkum jeví jako nejrelevantnější, poskytuje Eurostat, podobně jako ČSÚ, informace k metadatům a na své hlavní stránce denně vydává aktuální články z nejrůznějších oblastí statistiky.

ČSÚ poskytuje na svém webu odkaz na českou verzi Eurostatu¹⁰, která ovšem zdaleka neposkytuje všechny statistiky a jiné informace, dostupné na originálním webu. Zde se nachází vybrané tabulky, rozdělené podle témat, a průřezové statistiky.

8 All publications, c2019. Eurostat [online]. Praha: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/publications/all-publications>

9 Život žen a mužů v Evropě – statistický obraz, 2018. Praha: Český statistický úřad. ISBN 978-92-79-92957-1. Dostupné také z: https://www.czso.cz/staticke/cz/app_estat/zeny_muzy_2018/CZ_CS_womenmen_core_1_2018_v1.0/index.html?lang=cs

10 Databáze Eurostatu, c2019. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html>

Země / Období	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
EU (28 zemí)												
Eurozóna (19 zemí)												
Belgie	1 186.31	1 210.00	1 234.00	1 259.00	1 309.60	1 387.50	1 387.50	1 415.24	1 443.54	1 501.82	1 501.82	1 501.82
Bulharsko	61.36	76.69	81.79	92.03	112.49	122.71	122.71	122.71	138.05	158.50	173.84	184.07
Česká republika	206.73	235.85	261.03	291.07	300.44	297.67	302.19	319.22	310.23	318.08	309.91	331.71
Dánsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Německo	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	1 440.00
Estonsko	158.50	171.92	191.73	230.08	278.02	278.02	278.02	278.02	290.00	320.00	355.00	390.00
Irsko	1 073.15	1 183.00	1 292.85	1 402.70	1 461.85	1 461.85	1 461.85	1 461.85	1 461.85	1 461.85	1 461.85	1 461.85
Řecko	630.77	667.68	709.71	730.30	794.02	817.83	862.82	862.82	876.62	683.76	683.76	683.76
Španělsko	537.25	598.50	631.05	665.70	700.00	728.00	738.85	748.30	748.30	752.85	752.85	756.70
Francie	1 215.11	1 286.09	1 217.88	1 254.28	1 280.07	1 321.02	1 343.77	1 365.00	1 398.37	1 430.22	1 445.38	1 457.52
Chorvatsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	373.46	385.48	381.15	373.36	372.35	395.67	395.61
Itálie	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Kypr	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Lotyšsko	118.96	114.63	129.27	172.12	229.75	254.13	253.77	281.93	285.92	286.66	320.00	360.00
Litva	130.34	144.81	159.29	173.77	231.70	231.70	231.70	231.70	231.70	289.62	289.62	300.00
Lucembursko	1 402.96	1 466.77	1 503.42	1 570.28	1 570.28	1 641.74	1 682.76	1 757.56	1 801.49	1 874.19	1 921.03	1 922.96
Maďarsko	201.90	231.74	247.16	260.16	271.94	268.09	271.80	280.63	295.63	335.27	341.70	332.76
Malta	540.84	555.06	584.24	601.90	617.21	634.88	659.92	664.95	685.14	702.82	717.95	720.46
Nizozemsko	1 264.80	1 264.80	1 272.60	1 300.80	1 335.00	1 381.20	1 407.60	1 424.40	1 446.60	1 469.40	1 485.60	1 501.80
Rakousko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Polsko	175.25	207.86	232.90	244.32	313.34	307.21	320.87	348.68	336.47	392.73	404.40	409.53
Portugalsko	425.95	437.15	449.98	470.17	497.00	525.00	554.17	565.83	565.83	565.83	565.83	589.17
Rumunsko	68.03	78.70	89.87	115.27	138.59	149.16	141.63	157.20	161.91	157.50	190.11	217.50
Slovinsko	470.99	490.07	511.90	521.80	538.53	589.19	597.43	748.10	763.06	783.66	789.15	790.73
Slovensko	147.68	167.76	182.15	220.71	241.19	295.50	307.70	317.00	327.00	337.70	352.00	380.00
Finsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Švédsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Spojené království	1 054.20	1 134.67	1 212.61	1 314.97	1 242.24	995.28	1 076.46	1 136.22	1 201.96	1 249.85	1 251.05	1 378.87
Island	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Lichtenštejnsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Norsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Švýcarsko	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)
Černá Hora											288.05	288.05
Makedonie	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	(z)	199.48	213.62	213.72
Albánie	74.90	85.48	96.26	113.04	131.38	137.32	130.47	136.92	143.96	150.44	156.92	156.99
Srbsko	115.95	124.70	137.95	161.97	208.37	232.99	222.37	212.88	229.99	239.24	235.30	235.04
Turecko	238.77	266.15	333.46	301.77	354.34	309.94	338.33	384.89	362.84	415.52	361.76	424.26
Spojené státy	706.79	655.36	756.69	677.81	688.81	815.79	872.32	940.48	971.22	952.46	911.22	1 035.06

Obrázek 4 Minimální mzda (v EUR/měsíc) v jednotlivých státech Evropy mezi lety 2004-2015. Příklad statistické tabulky z české verze Eurostatu

3.1.3 Ostatní zdroje pro statistiku

Atlas obyvatelstva – Ačkoliv je charakterizován jako internetový časopis, je *Atlas obyvatelstva* zdrojem statistických dat. Jedná se o recenzovaná mapová díla s tematikou obyvatelstva, kvality života, mobility, bydlení a osídlení. Byl založen v roce 2013 členy Urbánní a regionální laboratoře na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy jako otevřená platforma k publikaci originálních analytických a syntetických map českých i zahraničních autorů. Důvodem byla vzrůstající poptávka zejména ze strany veřejné správy o vizualizaci výsledků základního a aplikovaného výzkumu formou kartografické prezentace.

Cílem je sdílet výsledky výzkumů prostřednictvím interaktivního média, neboť velké měřítko map neumožňuje jejich zveřejnění v tištěných knihách či časopisech. K mapovým listům přísluší i analytické texty. Mapy lze zobrazit ve webové aplikaci Zoomify, která

nabízí pohodlné prostředí pro zobrazení map, detailní přibližování jednotlivých úseků a možnost prohlížet mapy zobrazené na celou obrazovku (Atlas obyvatelstva, c2013). Vybírat lze z jednotlivých tematických celků – zkoumat lze i takové sociální jevy, jako je kriminalita, sociální vyloučení či nezaměstnanost.

OECD.Stat – *OECD (Organisation for Social Co-operation and Development)* je uznávanou mezinárodní organizací se sídlem v Paříži, která vznikla roku 1961. Česká republika se připojila roku 1995. Skládá se z 36-ti ekonomicky nejvýznamnějších zemí světa. Hraje významnou roli při rozvoji mezinárodních ekonomických vztahů a mezinárodního obchodu (Základní informace o OECD, c2019). Na oficiálních webových stránkách OECD se nacházejí statistiky jejích členských zemí a metadata o těchto statistikách. Data zahrnují i data o ekonomikách některých nečlenských států. V datech je možné vyhledávat pomocí klíčových slov či kategorií a jednotlivé datové soubory si lze ukládat po registraci do vlastního uživatelského konta a dále s nimi pracovat. Mezi data obzvláště užitečná pro sociology patří kategorie týkající se zdraví, genderu, využití času, placení daní a poplatků v jednotlivých zemích, data o rodině aj. (OECD.Stat, c2019).

Policejní statistiky – Na oficiálních stránkách Policie České republiky jsou pravidelně každý měsíc zveřejňovány statistiky kriminality a dopravní nehodovosti v České republice (Statistické přehledy, c2019). Ke statistikám jsou doplněny poznámky, které vedou k vysvětlení některých pojmů či nejasností, které se mohou objevit při studiu statistik. Statistiky kriminality jsou zveřejněny od roku 2008. Za každý měsíc je k dispozici ke stažení excelovská tabulka. V tabulkách se nachází celkem 12 druhů trestných činů rozdělených dále do podkategorií tak, že tabulka nese celkem 802 řádků vyplněných čísly, které naplňují jednotlivé hodnoty – lze tak zkoumat počet trestných činů dané kategorie, které byly spáchány, či kolik z nich bylo objasněno či spácháno nezletilými osobami.

Statistiky dopravních nehod jsou k dispozici za každý měsíc od roku 2007 a je možné je stáhnout ve formátech RAR či PDF. K přehlednému zkoumání přispívají barevné grafy a vyčíslení jednotlivých proměnných, jako jsou druhy účastníků dopravních nehod, druhy zavinění nehod, rozdělení regionů podle nehodovosti apod.

3.2 Datové archivy

Podle Sociologické encyklopedie je archiv dat „informační systém, který získává, uchovává, zpracovává, syntetizuje a zprostředkovává využití dat, resp. údajů o nějakém objektu, události, z výzkumu určitého typu aj.“ Používají se i termíny jako knihovna dat či banka dat (databanka). Řada datových archivů je specializovaná jak z hlediska tematiky, tak z hlediska územního či časového záběru. Archivy dat poskytují i poradenské, konzultační či pedagogické služby (Dvořák, 2017).

Aby využití dat v sociálních vědách bylo efektivní, je nutná existence takovýchto centralizovaných úložišť. Ta data shromažďují, zajišťují jejich bezpečné uložení a poskytují je dále. Sdílení dat v sociálních vědách podporuje různorodost analýz a interpretaci. Jediná možnost interpretace dat existuje podle Krejčího a Leontievy jen zřídka a pokud bude umožněno pracovat více vědeckým týmům na jednom souboru, tak lze lépe získat hlubší představu o dané oblasti. Sdílení dále podporuje otevřené vědecké zkoumání. Když jsou data dostupná veřejně, je možné opravit chyby v předchozích analýzách, ale také přijít na chyby a omezení dat samotných. Dalším pozitivem je možnost vyvíjet lepší metody sběru a analýzy dat. Jako základní argument je ovšem uváděn důvod ekonomický. S rozvojem výpočetní techniky je stále snazší data zpracovávat, ačkoliv samotná šetření jsou nadále velmi nákladná (Krejčí, 2012).

3.2.1 Český sociálněvědní datový archiv

Český sociálněvědní datový archiv (dále jen ČSDA) slouží jako národní centrum, které poskytuje otevřený přístup k elektronickým souborům primárních dat z výzkumných projektů. Nejedná se o hotové výsledky projektů, data jsou určena k dalšímu zpracování. ČSDA je zpravován Sociologickým ústavem Akademie věd ČR. Je součástí mezinárodní výzkumné infrastruktury CESSDA (viz dále). Podporuje principy OECD pro otevřený přístup k výzkumným datům vzniklým z veřejného financování (zpřístupněny jsou ale i některé výzkumy komerčních organizací) a vytváří prostředí pro jejich naplňování v oblasti sociálních věd v České republice. Archiv data odborně zpracovává, propojuje s relevantními výzkumnými informacemi a kontextem dalších dat a materiálů.

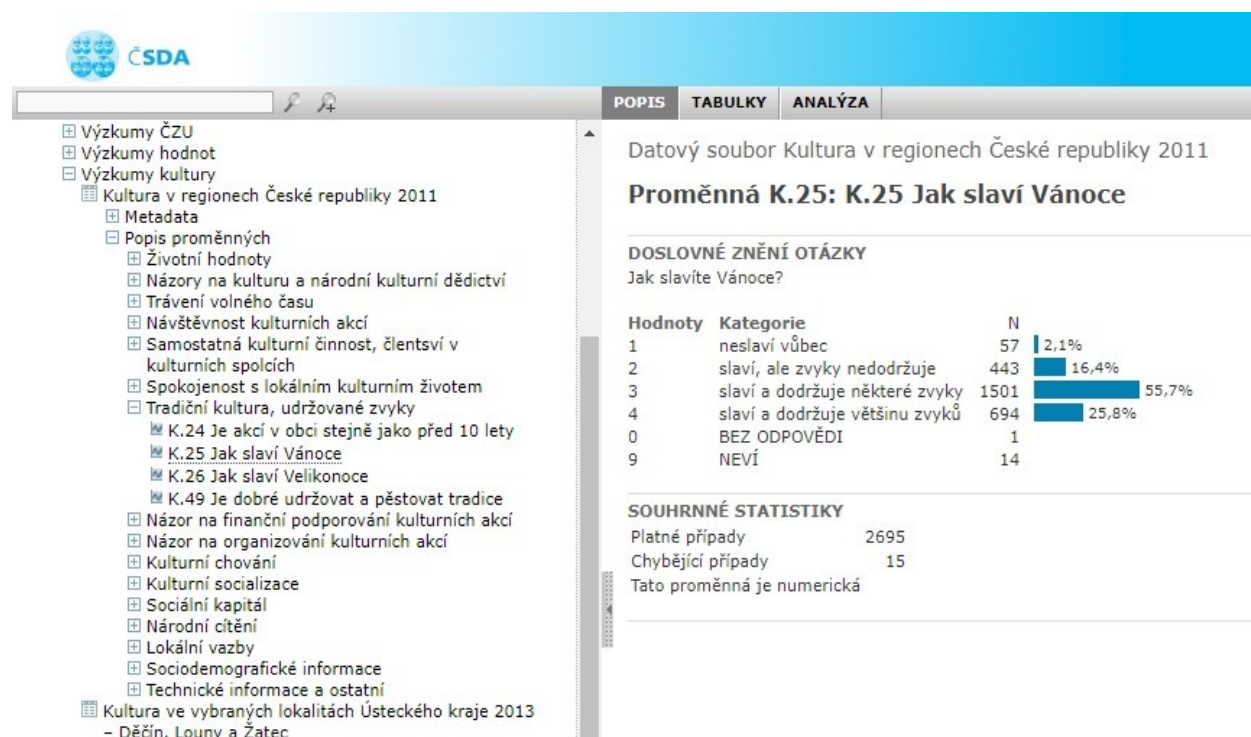
Mezi jeho činnosti patří:

- Akvizice, archivace a veřejné zpřístupnění datových souborů z českých sociálněvědních výzkumů a mezinárodních výzkumů s českou účastí
- Spolupráce při organizaci rozsáhlých výzkumných šetření: ČSDA se podílí např. na českých výzkumech programů *Mezinárodního programu sociálního výzkumu ISSP (International Social Survey Programme)* a *Evropského výzkumu hodnot ESS (European Social Survey)*.
- Všeobecná podpora sekundární analýzy dat
- Redakce recenzovaného odborného časopisu *Data a výzkum - SDA Info*
- Podpora výukových programů na vysokých školách v oblasti datového managementu a analýzy dat (O českém sociálněvědním datovém archivu, c2005-2019).

Pro užívání dat z ČSDA je potřeba se bezplatně zaregistrovat. Obsahem archivu jsou většinou data z dotazníkových šetření, prováděných na reprezentativních vzorcích dospělé populace ČR. Tematická škála je široká, jsou zde uloženy např. všechny dostupné výzkumy prováděné *Centrem pro výzkum veřejného mínění* a jeho předchůdci od roku 1989. Díky tomu lze sestavovat datové řady, reflektující např. důvěru obyvatel v politiku nebo jejich postoje k cizincům (Vávra, c2005-2019).

Katalog dat se nachází v on-line databázi, která funguje díky softwaru Nesstar. Poté lze prozkoumávat konkrétní datové soubory a dostávat se na detailnější úrovni až k jednotlivým výzkumům. Prezentace každého výzkumu se skládá ze dvou částí. Tou první jsou metadata, kterými je výzkum popsán – kdo výzkum provedl, kdy a na jaké populaci, s využitím jakých metod apod. V metadatach nalezneme i odkazy na další dokumenty týkající se výzkumu – např. dotazník či tiskové zprávy.

Druhá sekce je popis proměnných¹¹. Zde jsou informace o jednotlivých otázkách dotazníku. Kromě textu samotné otázky a počtu respondentů zde často lze zjistit i jak respondenti odpovídali (frekvenci odpovědí). Pomocí vyhledávacího okna lze hledat konkrétní téma, které uživatele zajímá. Kromě prohlížení dat lze z Nesstaru data také stahovat a analyzovat je. Po registraci je možné vytvářet tabulky, kde mohou být dány do vztahu 2-3 proměnné. Soubory je možné i stáhnout do vlastního počítače.

Obrázek 5 Výzkum kultury v regionech ČR 2011, otázka na slavení Vánoc. Příklad popisu proměnné v datovém archivu

¹¹ Proměnná (někdy také znak) je v soc. výzkumu symbolickým vyjádřením vlastnosti, která zároveň vyjadřuje stavy této vlastnosti svými hodnotami a vztahy mezi těmito stavy relacemi mezi svými hodnotami. Musí splňovat tyto podmínky: a.) má alespoň dvě hodnoty b.) ke každému stavu vlastnosti existuje hodnota znaku c.) dvě různé hodnoty znaku nemohou odpovídat jednomu stavu vlastnosti. Příkladem proměnné je např. ve výzkumu sociálních vrstev otázka na příjem osoby, kde dotazovaný vybírá z pěti různých hodnot (od nedostatečného po velmi vysoký příjem) či v průzkumu jazykové vybavenosti otázka na znalost anglického jazyka (s možnostmi odpovědí ano/ne). Zdroj: JEŘÁBEK, Hynek, c2019. Znak. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Znak>

Kromě hlavního datového archivu nabízí ČSDA také samostatnou digitální knihovnu Medard, která obsahuje kvalitativní data ze sociologických a jiných společenských vědních výzkumů. I tato data jsou prezentována v systému Nesstar. V tomto archivu se nachází např. výzkumy na téma *Jaké zkušenosti přináší dívkám práce au-pair či Struktura a využití českého internetu v roce 2000* (Data v archivu Medard, c2005-2019).

3.2.2 Consortium of European Social Science Data Archives (CESSDA)

CESSDA usiluje o vybudování jednotného evropského systému datových služeb. Hlavním cílem je vybudovat jednotný internetový přístup do datových knihoven členských archivů, systematictěji pokrýt různé datové zdroje v Evropě, založit nové služby, jako je např. infrastruktura pro harmonizaci dat, a prohloubit spolupráci v řadě aktivit podporujících datové služby a jejich využívání (Krejčí, 2012). Členy CESSDA je momentálně 16 evropských států (tabulka členů viz příloha č.1), a aspiruje na celoevropské pokrytí. Je důvěryhodnou platformou pro sociální výzkum, která nabízí přívětivé uživatelské prostředí i vhodné nástroje pro práci s daty. Aplikuje FAIR princip - usiluje, aby data byla Findable (Nalezitelná), Accessible (Přístupná), Interoperable (Interoperabilní) a Reusable (Znovupoužitelná) (CESSDA, c2019).

V samotném datovém katalogu se jako první možnost nabízí vyhledávání podle tématu. To lze vyhledat ručně nebo podle seznamu témat, která jsou seřazena podle počtu výsledků. Nejfrekventovanější je téma „social“, na které lze v době psaní této práce vyhledat až 8590 výsledků. Dále lze vyhledávat podle roku, kdy výzkum proběhl, podle země, kde proběhl, nebo podle instituce, která data vydala. Poslední možností vyhledávání je podle jazyka. Výsledky lze třídit podle relevance, podle data vydání či podle názvu (vzestupně i sestupně).

3.2.3 Inter – University Consortium for Political and Social Research (ICPSR)

ICPSR je mezinárodní konsorcium, jehož členem je více než 750 akademických institucí a výzkumných organizací. Funguje v rámci Instituce sociálního výzkumu na Michiganské univerzitě. Poskytuje vedení a školení v přístupu k datům a metodám analýzy pro společenské vědy. Poskytuje archiv s více než 250,000 souborů z výzkumů chování a

sociálních věd. Rovněž umožňuje přístup k 21 specializovaným kolekcím, které se zabývají tématy jako je stárnutí populace, kriminalita, vzdělání či zneužívání návykových látek. Spolupracuje s řadou sponzorů, včetně amerických statistických agentur, s cílem vytvářet tematické kolekce dat. Mezi vzdělávací aktivity ICSPR patří např. letní program *Quantitative Methods of Social Research*.

Výzkum organizovaný ICSPR se zaměřuje na vznikající výzvy v oblasti digitalizace. Výzkumní pracovníci rovněž zkoumají podstatné záležitosti týkající se datových sbírek, s důrazem na historickou demografii a životní prostředí (About ICSPR, c2019).

Při samotném hledání dat se v době psaní této práce nacházelo v databázi 10 939 studií, přes 5 milionů proměnných a 79 801 publikací, mezi kterými bylo možné vyhledávat. Databáze nabízí i nejčastější vyhledávaná a oblíbená témata. Při zobrazení všech dat lze vyhledané výsledky omezovat vlevo pomocí faset, a to podle tématu, formátu dat, metod sběru, typu dat (kvantitativní/kvalitativní) či časového hlediska. U každé studie lze samozřejmě zjistit metadata, proměnné, porovnávat tyto proměnné mezi sebou a provádět analýzu on-line

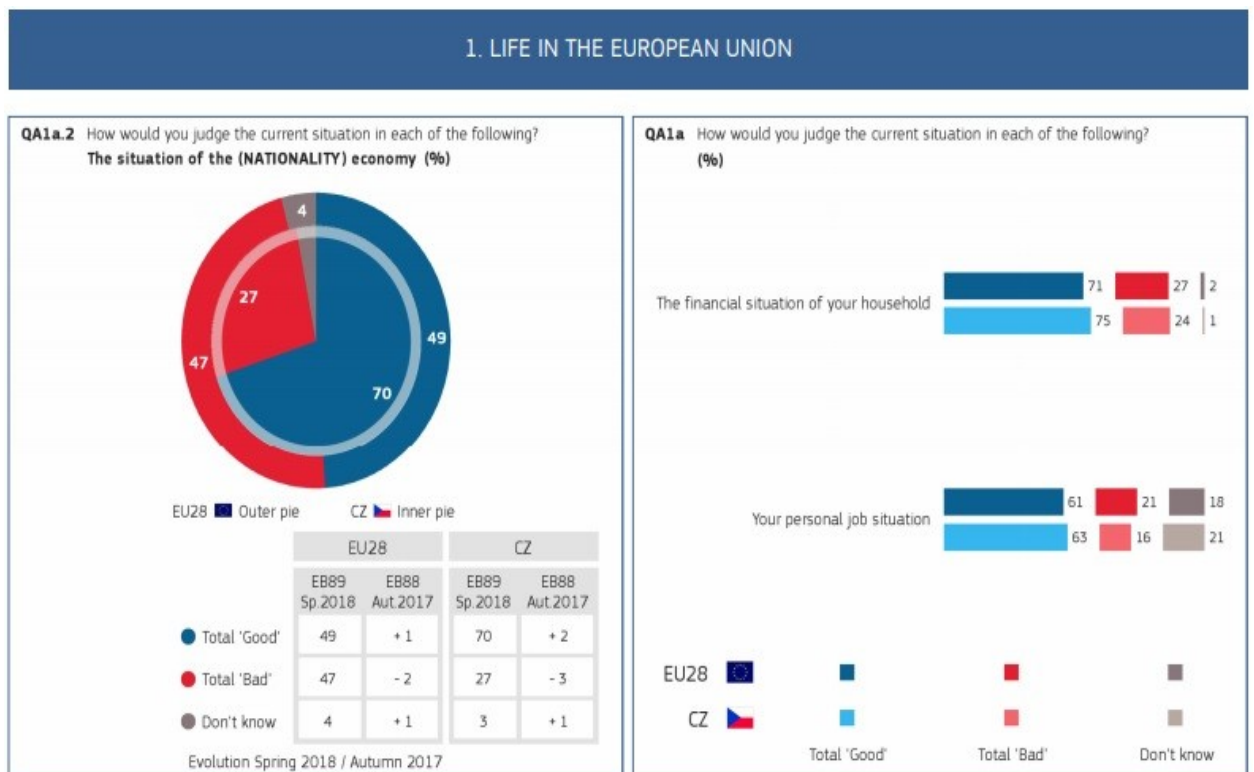
3.3 Mezinárodní výzkumy

Eurobarometr – Jedná se o sérii průzkumů veřejného mínění, kterou od roku 1974 zadává sekce Analýz veřejného mínění Evropské komise. Vydávány jsou pravidelné zprávy o veřejném mínění na různá témata, týkající se EU. Průzkumy jsou prováděny v členských i kandidátských zemích.

Průzkumy se dělí na čtyři základní druhy. *Standardní Eurobarometr* je zaměřený na pravidelně se opakující okruhy otázek s cílem porovnat názory občanů a jejich vývoj v jednotlivých zemích EU. Každý průzkum je složen z přibližně jednoho tisíce rozhovorů uskutečněných v dané zemi. Informace je možné užívat za podmínky uvedení zdroje. Výzkumné zprávy tzv. *Speciálního Barometru* vycházejí z podrobných studií, prováděných pro služby Evropské komise a jiných unijních institucí. *Bleskový Eurobarometr* je prováděn prostřednictvím telefonických rozhovorů. Průzkumy jsou prováděny na požadavek Evropské komise nebo jiné EU instituce. Hlavní výhodou je rychlost, flexibilita a výsledky dostupné téměř okamžitě. Poslední typ, *Kvalitativní studie*, důkladně zkoumají motivace, pocity a

reakce vybraných společenských skupin na vybrané téma či koncept (Public Opinion, c2019).

Přímo na hlavní stránce Eurobarometru se nachází časová škála, kterou si lze upravit podle potřeb. U každé studie jsou ke stažení ve formátu PDF dostupné dokumenty z jednotlivých zemí. V těchto souborech se nacházejí snadno srozumitelné a přehledné grafy s výsledky. Kromě základních souborů s výsledky bývají přiloženy i shrnutí, výzkumné zprávy či prezentace.

Obrázek 6 Standardní Eurobarometr z jara 2018, studie věnovaná ČR (15.-25. 3. 2018).

Ukázka tématu Život v EU

European Social Survey (ESS) - Akademicky řízený mezinárodní průzkum, který probíhá v Evropě od svého založení roku 2001 každé dva roky. Průzkum měří postoje, přesvědčení a vzorce chování populace ve více než třiceti zemích. Hlavní cíle ESS jsou např. interpretace změn politické a sociální struktury v Evropě, dosažení přísnějších standardů v mezinárodním výzkumu pro oblast společenských věd, zavedení ukazatelů národního pokroku či

zviditelnění a šíření údajů o sociálních změnách mezi akademickou i širokou veřejností (About ESS, c2019).

Údaje na stránkách jsou pro nekomerční využití dostupné zdarma a pro jejich stažení je nutná jen registrace. Data jsou roztríděna podle roku, země či tématu. Lze je porovnávat a analyzovat, podobně jako data ČSDA, přímo v aplikaci Nesstar. Tato aplikace kromě výsledků obsahuje i metadata, která popisují témata výzkumů (náboženství, imigrace, zdraví aj.), přesná datová rozmezí konání či garanty a agentury z konkrétních zemí (v ČR se jedná o agenturu Median či Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Kromě metadat je ke každému výzkumu dostupný i seznam užitých proměnných.

International Social Survey Programme (ISSP) – Jedná se o mezinárodní program průzkumů na společenskovední témata. Založen byl roku 1984 Německem, Austrálií, Velkou Británií a USA. Od té doby se počet členů rozšířil na 43, včetně ČR (konkrétní institucí je Sociologický ústav AV ČR). Od založení programu se průzkumů zúčastnilo přes milion respondentů. Všechna shromážděná data a dokumentace jsou k dispozici bezplatně. Průzkumy jsou určeny k replikaci, tj. není možný pouze mezinárodní výzkum, ale i porovnání jednotlivých období. Na vývoj ve společenských vědách ISSP reaguje začleňováním nových témat (About ISSP, c2019).

Při hledání výzkumu podle témat je dostupných 11 kategorií a na přímá data lze dostat kliknutím na požadovaný rok konání výzkumu. V době psaní této práce upozorňoval web na stále probíhající či ještě nezpracované výzkumy, a to výzkum sociální nerovnosti probíhající v tomto roce, loňský výzkum náboženství a předloňský výzkum sociálních sítí. Ačkoliv výsledky z těchto výzkumů ještě nejsou k dispozici, program poskytuje dotazníky určené respondentům.

3.4 Encyklopedie a slovníky

Sociologická encyklopedie – Projekt Sociologického ústavu Akademie věd ČR pod vedením Zdeňka R. Nešpora, který má za cíl pomocí možností informačních technologií vytvářet takový sociologický slovník, který bude pravidelně aktualizován, tudíž nebude zastarávat, a bude okamžitě dostupný širokému okruhu uživatelů. V první etapě svého

provozu v roce 2017 encyklopedie integrovala Velký sociologický slovník¹² z roku 1996 (jakožto nejvýznamnější oborový slovník), personální Slovník českých sociologů z roku 2013 a nově zpracovaný Slovník institucionálního zázemí české sociologie. Ten zahrnuje oborové společnosti a periodika, vysoké školy, výzkumné ústavy i další organizace se vztahem k sociologii. V roce 2018 byl aktualizací slovník rozšířen o Malý sociologický slovník (1970) a o Knižní bibliografii české sociologie (2017) (Nešpor, 2017).

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV AV ČR, V.V.I.
HLAVNÍ EDITOR: ZDENĚK R. NEŠPOR

apetence – (z lat. appetentia, resp. appetitio = touha) – úvodní složka (sekvence) alimentárního a sexuálního instinktivního chování (podle F. Dorsche, 1963, H. Heckhausena, 1980 aj., termín zavedl J. V. Craig v r. 1918). Pojem se používá zejm. v experimentální psychologii a v etologii ve spojení s popisem instinktivního chování (viz instinkt). V širším významu se *apetenčním chováním* rozumí chování cílově zaměřené, vyhledávací (pátrací), např. hledání potravy, sexuálního objektu apod., resp. činnost zaměřená na dosažení atraktivního objektu a zabývající se jím. V užším smyslu se termín *a.* používá ve vztahu k sexualitě (tzv. sexuální *a.*), kdy vyjadřuje obsah sexuálního chování živočichů. Opakem *a.* je *averze* či *averzivní chování*, což je odvrtná reakce, vyhýbání se určitému objektu nebo činnosti. V etologii se zdůrazňuje endogenní, vrozená povaha *a.* (nejvíce v souvislosti se sexualitou a agresí); v psychologii motivace se připouští její modifikovatelnost zkušeností (učením).

A: appetite, appetency F: appétence N: Appetenz I: appetenza

LITERATURA: Tinbergen, N.: The Study of Instinct. London 1951.

Milan Nakonečný

Obrázek 7 Ukázka hesla v internetovém vydání Sociologického slovníku, jedné z částí Sociologické encyklopedie

Social Science Dictionary – Slovník sociálních věd v angličtině, který kromě sociologie obsahuje i termíny z politologie, ekonomie či pedagogiky, je volně dostupný a obsahuje přes 6000 hesel. Je vydáván webem babylon.com, jedním z největších internetových poskytovatelů slovníků a překladatelského softwaru. Termíny lze vyhledávat ve vyhledávacím okně, podle abecedy či podle oboru sociálních věd (Social Science Dictionary, c2008).

12 PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ, ed., 1996. Velký sociologický slovník. Praha: Karolinum, 1627 s. ISBN 80-718-4311-3. Dostupné také z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/VSgS>. Aktualizované internetové vydání obsahuje 2350 textových a 1860 odkazových hesel. Jsou rozdělena do 6ti tematických okruhů a u většiny z nich lze kromě výkladu nalézt i jazykové ekvivalenty daného hesla či odkazy na související literaturu.

4. ELEKTRONICKÉ DATABÁZOVÉ ZDROJE

V této kapitole popisují fulltextové databáze, bibliografické databáze a digitální repozitáře a knihovny, vhodné a doporučované pro studenty a výzkumné pracovníky oboru sociologie. Jedná se o databáze jak volně dostupné, tak komerční. Ke komerčním databázím zde uvedeným lze získat přístup skrze knihovny jednotlivých fakult Univerzity Karlovy či z knihovny Sociologického ústavu Akademie věd ČR.

4.1 Fulltextové databáze

4.1.1 EBSCO

Skrze platformu EBSCOhost je přístupná jedna z nejpoužívanějších databází pro sociologii, a to SocINDEX, ve variantě s plnými texty nazýván SocINDEX with fulltext. Jedná se o v celosvětovém měřítku nejrozsáhlejší databázi pro sociologická studia. Značný záběr a obsah nabízí uživatelům informace pro široké spektrum sociologických disciplín. Obsahem databáze jsou přes 2,5 milionu záznamů, indexované pomocí více jak 30 tisíce předmětových hesel z tezauru, který byl vytvářen předními odborníky z oblasti sociologie a lexikografie. Databáze obsahuje celkovou indexaci a informativní abstrakta pro více než 1600 časopisů, v některých případech datovaných až do roku 1895. Nadále obsahuje plné texty více než 830 knih a monografií a přes 16 tisíc referátů z konferencí. Jde o ucelenou kolekci sociologických pramenů, která zahrnuje všechny sociologické podobory a příbuzné vědní oblasti. Mezi oblasti, jež jsou v SocINDEXu reflektovány, patří např. genderová studia, demografie, náboženství, kriminalita, sociální vývoj, politická sociologie, rurální a urbanistická sociologie aj. Kromě článků lze v SocINDEXu vyhledávat i mezi více než 25 tisíci profilů autorů publikujících v oboru. Každý profil obsahuje bibliografické informace a data o autorovi a jeho činnosti a oblasti zájmu. Výhodou této databáze je vyhledávací rozhraní v češtině (SocIndex, c2019).

Kromě této databáze je skrze platformu EBSCOhost možný přístup i do multioborové databáze *Academic Search Ultimate*. Ta zpřístupňuje časopisy, zprávy, zápisy, knihy i videa. Kromě dokumentů v angličtině lze zde najít dokumenty i v jiných původních jazycích

a nahlížet tak mnohé problematiky z více globální perspektivy. Databáze pokrývá širokou škálu témat, a ačkoliv mezi nimi sociologii neuvádí, je zde možné nalézt některá témata úzce související (genderová studia, antropologie či etnická a multikulturní studia) (Academic Search Ultimate, c2019).

Mimo SocINDEXu, který sám poskytuje širokou nabídku e-knih k tématu, je možné mnohé fulltexty odborné sociologické literatury nalézt i v databázi **EBSCO eBooks Academic Collection**. Jakožto multioborová databáze zpřístupňuje i e-knihy s tematikou sociálních věd. Ty lze, obdobně jako při hledání článků, třídít podle roku vydání, jazyka či vydavatele nebo blíže upřesnit téma.

The screenshot shows the EBSCO eBooks Academic Collection search interface. At the top, there is a search bar with the text "EC SOC*" and a "Hledat" button. Below the search bar, there are options for "Základní vyhledávání", "Rozšířené vyhledávání", and "Historie hledání". The main content area displays search results for "Výsledky hledání: 1 - 10 ze 24,710". The first result is "1. Populism and the Crisis of Democracy : Volume 1: Concepts and Theory" by Fitzl, Gregor; Mackert, Jürgen; Turner, Bryan S. The second result is "2. Populism and the Crisis of Democracy : Volume 3: Migration, Gender and Religion" by the same authors. Both results include a book cover, author information, and options to view the full text in PDF or EPUB format, or to download it. On the left side, there are filters for "Upřesnit výsledky", "Aktuální vyhledávání", "Logický výraz/fráze: EC SOC*", "Omezit na", and "Typy zdrojů".

Obrázek 8 Vyhledávání e-knih s tématem "sociology" v databázi EBSCO eBooks přes platformu EBSCOhost

4.1.2 ProQuest

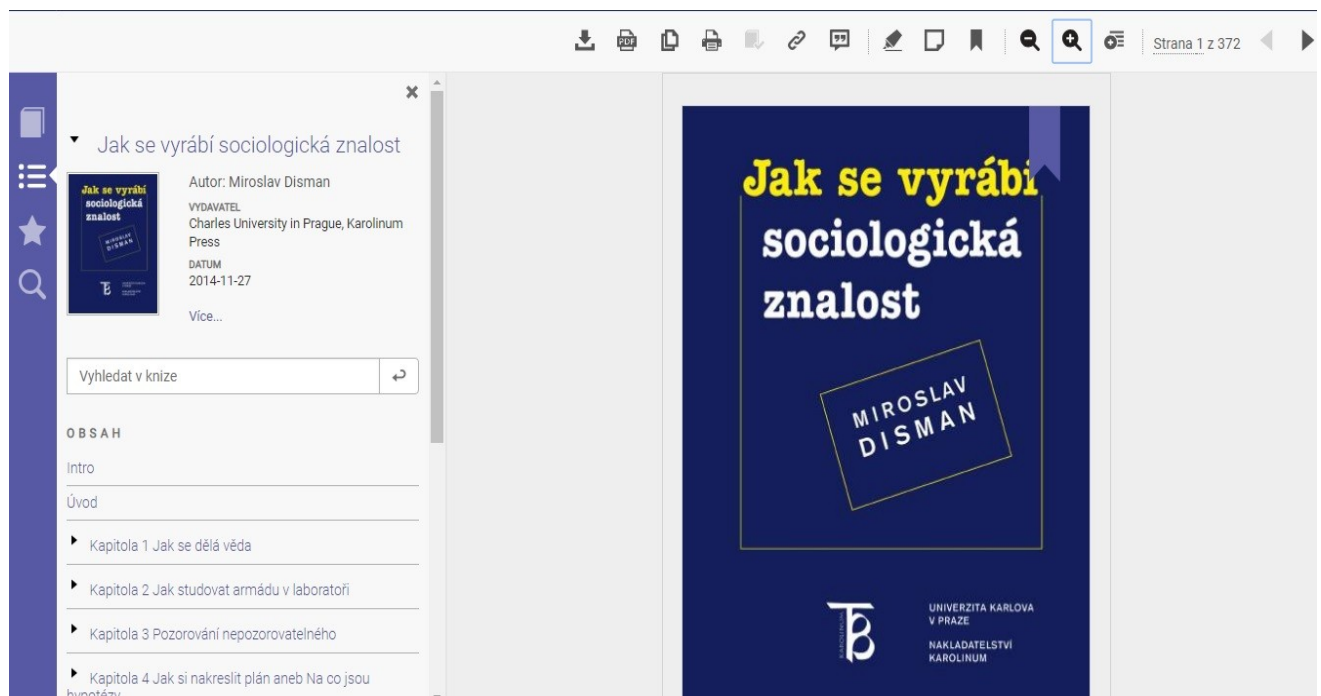
Multioborová databáze *ProQuest Central* spojuje nejvyužívanější databáze tohoto producenta a vytváří tak jednu z nejrozsáhlejších informačních základů pro multidisciplinární výzkum. Kolekce zahrnuje tisíce fulltextových odborných periodik, novin, časopisů či dizertací na výkonné a uživatelsky přívětivé platformě. Samozřejmostí je tedy i zařazení témat ze sociálních věd. Nejrozsáhlejším, a tedy nejvíce relevantním řešením pro

oblast sociologie je kolekce *Social Science Premium Collection*. Ta v sobě sdružuje všechny jednotlivé databáze týkající se sociologie či sociálních věd obecně, vydávané Proquestem. Slouží výzkumníkům z celého světa napříč regiony a disciplínami. Obsahuje abstrakty, rejstříky a plné texty více než 2500 titulů. Práce s touto databází nabízí i možnost vyhledávat v databázích příbuzných oborů, jejím obsahem jsou totiž i databáze z oblastí politologie (*Political Science Database*) či pedagogiky (*ERIC*) (*Social Science Premium Collection*, c2019).

Ekonomičtějším řešením, pokud jde o celé kolekce databází, je *Sociology Collection*. Ta nabízí čistě sociologické databáze, případně kombinované jen s těmi nejvíce souvisejícími obory. To nabízí uživateli možnost vyhledávat v jednom pohodlném uživatelském rozhraní bez nebezpečí zahlcení informacemi z ostatních, méně relevantních disciplín. Poskytuje oboru globální perspektivu a zaměřuje se i na tituly vydávané mimo oblast Severní Ameriky (cca 20 % dokumentů je v jiném jazyce než v angličtině). Kromě plných textů nabízí i výuková videa (*Sociology Collection*, c2019).

Pokud se jedná čistě o databáze, nejrozsáhlejší nabízenou databází je *Sociology Database*. Ta obsahuje více než 300 titulů periodik z oboru. Kromě sociologie a sociální práce nabízí i témata z oblasti kultury, sociální struktury, teorie sociologie a historie oboru, dokumenty k oblasti zneužívání návykových látek a závislostí aj. Nabízí plnotextové pokrytí mnoha titulů, uvedených v další sociologické databázi tohoto producenta, a to *Sociological Abstracts* (viz podkapitola *Bibliografické databáze*) (*Sociology Database*, c2019).

ProQuest Ebook Central, databáze e-knih, nabízela v době psaní této práce celkem 578 plných textů z oblasti společenských věd, dostupných pro uživatele z Univerzity Karlovy. Z těchto titulů je 500 v angličtině a 78 v češtině, jedná se o trvale nakoupené e-knihy nakladatelství Karolinum. Rozhraní umožňuje i čtení knih offline po dobu 14 dní (*ProQuest Ebook Central*, c2019).

Obrázek 9 Elektronická verze knihy *Jak se vyrábí sociologická znalost* od Miroslava Dismana. Ukázka režimu online čtení, nabízeného ProQuest Ebook Central pro dostupné publikace

4.1.3 JSTOR

JSTOR je významná multioborová databáze, která zpřístupňuje on-line digitalizované plné texty více než 12 mil. článků z odborných časopisů, zahrnujících celé spektrum vědních oborů, včetně společenských a sociálních věd. Služba *Register and read* poskytuje možnost číst i nepředplacené články, max. však 6 článků měsíčně. Kromě článků nabízí JSTOR i primární zdroje a e-knihy. Předplácet si lze v této databázi celé multioborové kolekce, z nichž k nejznámějším patří *Arts & Sciences*. V těchto sbírkách jsou k dispozici časopisy vždy od prvního čísla prvního ročníku vydávání, až po tzv. *moving wall*¹³, pohyblivou zeď.

13 Jako *moving wall* je označována časová mezera mezi nejnovějším archivovaným číslem časopisu v JSTOR a reálným nejnovějším číslem. Tuto „pohyblivou zeď“ určuje vydavatel daného časopisu v rozmezí od 0 do 10 let, u většiny časopisů v JSTOR je to od 3 do 5 let. Každý rok v lednu se archivy časopisů aktualizují a je do nich přidán další rok obsahu. Např. v roce 2018 má časopis s pohyblivou zdí 5 let poslední archivované číslo z roku 2012 (nikoli 2013). Zdroj: JSTOR's Moving Wall: Archive vs. Current Definitions. Dostupné z: <https://support.jstor.org/hc/en-us/articles/115004879547-JSTOR-s-Moving-Wall-Archive-vs-Current-Definitions/>

Nechybí zde předchozí tituly některých časopisů (pokud časopis v průběhu vydávání změnil jméno) a příbuzné tituly. V kolekci se nachází články k více než 60 oborům (Multi – Discipline Archive Collections, c2000-2019). Nejvíce zdrojů k sociologii se nachází v kolekci *Arts & Sciences I*, kde jsou k tomuto oboru připojeny i některé tituly z oblastí ekonomie, politologie či historie. Kolekce nabízí 115 titulů. Kromě této kolekce je dostupným zdrojem i *Arts & Sciences VII* s 182 tituly ze sociálních věd, humanitních věd či filozofie. Soustřeďuje se na ty tituly, které překračují hranice svých oborů.

Kromě pokročilého vyhledávání nabízí JSTOR možnost procházet sbírky podle vydavatele, titulu či oboru. Samotná sociologie je zde zastoupena jako podobor kategorie *Social Sciences*. Reprezentována je zde 153 tituly časopisů. Dominantním jazykem zůstává angličtina, ovšem nechybí ani tituly v němčině, francouzštině či italštině. Kromě toho je součástí JSTOR přes 1500 e-knih, které ovšem nejsou vždy dostupné. Lze si o ně ovšem pomocí služby SFX zažádat např. ve fakultních knihovnách nebo je získat přes jiné zdroje předplácené univerzitou.

4.1.4 SAGE Journals

Vydavatelství SAGE je fulltextová databáze časopisů z oborů médií, politologie a sociologie. Spoléhá se na zkušenosti a odborné znalosti autorů, editorů a vědeckých společností. Na sociální vědy se zaměřuje od svého založení roku 1965. Za tu dobu vyvinulo vysoce kvalitní portfolio časopisů napříč sociálněvědními obory, publikuje práce mnoha předních autorů a snaží se globální rozšíření jejich práce. V portfolio časopisů SAGE Journals se nachází mnoho prestižních titulů, včetně těch ve svých oborech nejcitovanějších. Vydavatelství je i významným hráčem na poli výzkumu, ať již kvantitativního a kvalitativního v minulosti či digitálního v současnosti (Social Sciences & Humanities, c2019). Stěžejním zdrojem je kolekce *Social Science & Humanities*. Pro sociologii samotnou je k dispozici 25 titulů časopisů. Přístupné jsou ale i mnohé tituly z věd příbuzných, které opět zahrnují takové obory, jako jsou genderová studie, sociologie rodiny nebo antropologie. Citovanost článku lze zjistit z metrik, zveřejněných u mnohých z nich.

Horizontal Immobility: How Narratives of Neighborhood Violence Shape Housing Decisions

Eva Rosen

First Published March 7, 2017 | Research Article | [Check for updates](#)
<https://doi.org/10.1177/0003122417695841>

Article information ▼

Article Metrics

Article Usage

Total downloads: 1,998

Article usage since December 2016.

Altmeter

Blogs (1)
Twitter (28)
Mendeley (37)

See the impact this article is making through the number of times it's been read, and the Altmeter Score.

What's an Altmeter Score? [Find out more.](#)

Article Citations

Crossref 5
Web of Science 5

See citations available for this article by clicking the linked number of citations.

Obrázek 10 Metriky k vybranému článku v databázi SAGE Journals. Kromě počtu stažení článku nechybí údaje o počtu citací ve Web of Science a impakt článku zachycený pomocí blogů a sociálních sítí

4.1.5 Taylor & Francis

Nakladatelství Taylor & Francis Group vydává více než 2600 titulů časopisů, které poskytují zásadní informační zdroje pro oblast společenských a humanitních věd, techniky či medicíny. Jednotlivé kolekce jsou navrženy tak, aby odpovídaly informačním potřebám uživatele a nenabízely zbytečné, pro něj nepotřebné zdroje, čímž šetří i jeho rozpočet (Journals, c2018). Zásadní kolekci pro obor sociologie je balíček/kolekce Social Science & Humanities Library. Ta kromě sociologie a jí nejpříbuznějších věd zahrnuje i obory jako jsou média, politologie, mezinárodní vztahy, ekonomika či sociální péče. Přímou k sociologii se zde vztahuje 46 časopisů, ovšem v případě přesahu do jiných disciplín lze s celým předplaceným balíčkem prohlédnout i ostatní podtémata. Součástí sbírky je 25 titulů uvedených v Clarivate Analytics Citation Indexes. Sbírkou k sociologii odráží rozmanitost a různé myšlenkové směry v této oblasti a nabízí mezinárodní pohled na stěžejní témata. Kromě klasických sbírek je možné se dostat i k archivům, které obsahují články starší roku

1997 a sahají až k prvnímu číslu daného časopisu, které je k dispozici. Část tohoto archivu, tzv. Modern Archive, zahrnuje zdroje publikované mezi lety 1997 a 2006. K oboru sociologie je možné vyhledávat mezi 25 takovýmito archivními časopisy, s nejstarším číslem datovaným roku 1954 (Sociology & Related Disciplines, c2018).

4.2 Bibliografické databáze

4.2.1 Web of Science

Web of Science je mezinárodní renomovaná citační a bibliografická databáze od *Clarivate Analytics* (dříve *Thomson Reuters*), pokrývající tisíce vědeckých časopisů, rozsáhlou sbírku knih a příspěvky z konferencí napříč obory. Databáze umožňuje vyhledávat a sledovat vědecké články z hlediska citovanosti, citovaných zdrojů, autorů či impakt faktoru časopisu (viz kapitola *Odborné časopisy pro obor sociologie*). Databáze umožňuje sledovat aktuální trendy, získat přehled o nových oblastech výzkumu a identifikovat přední výzkumné pracovníky, instituce a časopisy (Web of Science, c2019).

Web of Science Core Collection obsahuje 6 citačních rejstříků, pro potřeby sociologie pak slouží ***Social Sciences Citation Index (SSCI)***. Ten zahrnuje přes 3,000 časopisů z oblasti sociálních věd. Kromě sociologie sem patří i ekonomika, psychologie, pečovatelsví, psychiatrie či management, celkově je disciplín v tomto rejstříku přes 50. Pro samotnou sociologii zde nalezneme data ze 148 časopisů. Jsou zahrnuty ty důležité zdroje, které jsou zaměřené na studium lidské společnosti, sociálních struktur a sociálních změn, stejně tak jako na lidské chování utvářené silami působícími ve společnosti. Do tohoto tématu spadají i sociálně – etnické problémy, sociologie venkova, sociobiologie, sociální deviace, genderová studia či komparativní sociologie (Social Science Citation Index – Scope Notes, c2019).

Při vyhledávání lze výsledky seřadit nejen podle data či relevance, ale právě i podle citovanosti daného článku jinými autory. Fasetami vlevo lze omezit vyhledávání na konkrétní časové období či např. časopis. Ačkoliv se jedná o databázi bibliografickou, skrze službu SFX lze získat či požádat o plné texty nalezených článků.

The screenshot shows the 'Refine Results' interface of a search engine. On the left, there are three filter sections: 'Publication Years' with checkboxes for 2011 (1), 2010 (3), 2009 (1), 2008 (1), and 2007 (2); 'Web of Science Categories' with a checkbox for 'SOCIOLOGY (25)'; and 'Document Types' with checkboxes for ARTICLE (17), BOOK REVIEW (2), DISCUSSION (2), EDITORIAL MATERIAL (2), and BIOGRAPHICAL ITEM (1). The main search results area is sorted by 'Times Cited' and shows four results. Each result includes a checkbox, a title, the author's name (Petrušek, M.), the journal name (SOCIOLOGICKY CASOPIS-CZECH SOCIOLOGICAL REVIEW), volume, issue, pages, and publication year. The author's name is highlighted in yellow. There are also buttons for 'View Abstract' and 'Usage Count' for each result.

Obrázek 11 Ukázka možnosti vyhledávání článků podle konkrétního autora, zde ukázky článků významného českého sociologa M. Petruska.. Upřesnit vyhledávání lze označením instituce, ve které autor působí.

4.2.2 Scopus

Největším konkurentem *Web of Science* na poli citačních databází a scientometrie je *Scopus* od společnosti *Elsevier*. Obsahuje recenzované zdroje z řad odborných časopisů, knih i sborníků z konferencí. Databáze má přehled nad světovým výzkumem v oblastech techniky, přírodních věd, medicíny i humanitních a společenských věd. Nabízí inteligentní nástroje pro sledování a analýzy výzkumu (What is Scopus about?, c2019).

Na rozdíl od ostatních zde jmenovaných databází zde není sociologie samostatně vyčleněna, ale je připojena k politologii pod názvem *Sociology and Political Science*. Pod tímto tématem se v současnosti nachází přes 1200 titulů periodik, které lze opět řadit podle citovanosti a hodnocení.

Stejně jako ve *Web of Science*, i zde jsou důležitým zdrojem i jednotlivé profily autorů. Kromě působiště jsou zde zveřejněny i scientometrické údaje. K dispozici je h-index¹⁴ i graf publikovaných článků.

Obrázek 12 Příklad vyhledání autora M. Petruska v citační databázi Scopus. Ukázka profilu se scientometrickými údaji.

4.2.3 CEJSH

CEJSH (Central European Journal of Social Sciences and Humanities) je volně dostupná bibliografická databáze pro abstrakty a výběrově také plné texty článků, vydávaných primárně v zemích V4 (Česká republika, Slovensko, Polsko, Maďarsko), ale také v Bosně a Hercegovině, Lotyšsku, Estonsku, Srbsku či na Ukrajině. Byla spuštěna ve Visegrádu v roce 2004 na základě společné deklarace předsedů akademií věd zemí V4. Původním záměrem bylo vytvořit databázi anglických abstraktů článků publikovaných v národních jazycích a zaměřených na společenské a humanitní vědy. Databáze se roku 2011 stala součástí polské digitální knihovny, díky čemuž funguje stále větší přístup k plným

¹⁴H-index, také Hirschův index, ve scientometrii udává, kolik článků daného autora dosahuje citovanosti vyšší, než je pořadové číslo článku podle počtu citací. Čím vyšší h-index, tím vyšší počet článků autora má vyšší citovanost. Index lze vypočítat nejen pro autory, ale i pro odborné časopisy. Zdroj: How can I use an h-graph?, c2019. In: *Scopus* [online]. Amsterdam: Elsevier B.V. [cit. 2019-06-12]. Dostupné z: https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/11214/supporthub/scopus/#anchor/

textům časopisů. Koordinátorem činností CEJSH je Polská akademie věd (About, c2005-2018).

V databázi je registrováno cca 1000 časopisů, z toho 70 vydávaných v ČR. Databáze se dělí do 18 kategorií a sociologie je zde zastoupena více než 1500 články. Nejvíce českých článků v této databázi pochází ze *Sociologického časopisu*, vydávaného Sociologickým ústavem Akademie věd ČR.

4.3 Repozitáře a digitální knihovny

Repozitář je v tomto případě takový systém, který je určen k digitální archivaci, tj. zajišťuje uložení, ochranu, integritu, autenticitu a zpřístupnění digitálního dokumentu v dlouhodobém horizontu (Cubr, c2014). Digitální knihovna je integrovaným systémem, který zahrnuje soubory EIZ umožňující získávání, zpracování, vyhledávání a využívání informací uložených v systému. Je zpřístupněna pomocí počítačových sítí. Účelem jejího budování je poskytnout uživatelům jednotný přístup k digitálním či digitalizovaným dokumentům, případně i k sekundárním informacím o tištěných primárních zdrojích, uložených ve fondu knihovny (Celbová, c2014).

4.3.1 Digitální repozitář závěrečných prací UK

Tento repozitář¹⁵ zpřístupňuje obhájené kvalifikační práce na Univerzitě Karlově. Vyhledávat zde je možné podle fakulty, podle roku obhajoby, podle jazyka či data publikování. K dispozici jsou zde bakalářské, diplomové, disertační i habilitační práce. Jelikož sociologii lze na UK studovat na 3 fakultách – filozofické, fakultě sociálních věd a fakultě humanitních studií, je praktické zde práce vyhledávat podle fakult, a dále pokračovat v hledání podle jednotlivých pracovišť. K jednotlivým pracím jsou k dispozici abstrakty, posudky vedoucího i oponenta, záznamy o průběhu obhajoby a samozřejmě samotný text práce.

¹⁵ Digitální repozitář Univerzity Karlovy [online], c2017. Praha: Univerzita Karlova – Ústřední knihovna [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/>

Big data v sociologii

Big Data in Sociology

diplomová práce [OBHÁJENO]

Zobrazit/otevřít

 Text práce (1008.Kb)

 Abstrakt (46.55Kb)

 Abstrakt (anglicky) (121.1Kb)

 Posudek vedoucího (354.1Kb)

 Posudek oponenta (722.7Kb)

 Záznam o průběhu obhajoby (152.6Kb)

Trvalý odkaz

<http://hdl.handle.net/20.500.11956/102738>

Kolekce

Kvalifikační práce [17490]

Autor

Lančová, Táňa

Vedoucí práce

Lupač, Petr

Oponent práce

Vinopal, Jiří

Afiliace autora

Informace není k dispozici

Fakulta / součást

Filozofická fakulta

Obor

Sociologie

Obrázek 13 Ukázka záznamu kvalifikační práce Big data v sociologii, obhájené na Katedře sociologie FF UK a uložené v Digitálním repozitáři závěrečných prací UK.

4.3.2 Digitální knihovna Kramerius FSV UK

Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy spravuje svou vlastní digitální knihovnu¹⁶ s obsahem odpovídajícím svému zaměření. Obsahem této knihovny jsou naskenované nejžádanější ročníky periodik z fondu knihovny, např. *Lidové noviny* či *Národní listy*, naskenované knihy z fondu knihovny FSS UK i jiných knihoven, skeny mikrofišů historických periodik a knihy z nakladatelství *Academia*, získané v rámci projektu *E-knihy do každé knihovny*. Plný přístup lze získat z počítačů v knihovnách Hollar a Opletalova.

16 *Digitální knihovna Kramerius* [online], c2008-2012. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <http://kramerius.fsv.cuni.cz/search/>

4.3.3 Social Science Research Network (SSRN)

Jedná se o open access digitální repozitář od společnosti Elsevier pro oblast sociálních věd. Věnuje se celosvětovému šíření výzkumu a skládá se z celé řady specializovaných výzkumných sítí. Každá síť podporuje rychlé šíření výsledků výzkumů distribucí abstraktů i plných textů od vědeckých pracovníků z celého světa. SSRN vybízí uživatele, aby při svém vlastním výzkumu komunikovali s ostatními uživateli i samotnými autory. SSRN podporuje hnutí open access, badatelé mohou zasílat své práce zdarma a uživatelům po celém světě jsou dokumenty dostupné volně ke stažení. V červenci 2012 byl SSRN zvolen *Number 1 Open Access Repository in the World*.

Hlavní rozdělení repozitáře je na úrovni 6 disciplín, z nichž jednu samotnou tvoří sociální vědy. Těmi jsou zde myšleny ty obory, které studují a.) fungování lidské společnosti a mezilidské vztahy jednotlivců jako členů této společnosti a za b.) konkrétní aspekty lidské společnosti. Kolekce se dělí do 21 kategorií, a ačkoliv ani jedna se nevěnuje přímo sociologii, je tento zdroj pro studenty sociologie doporučován na *Portálu elektronických zdrojů UK*. Z blízkých oblastí výzkumu lze uvést opět např. genderová studia, etnicko – sociální problematiku, antropologii, pedagogiku apod. (SSRN Support Page, c2019).

4.3.4 DOAJ a DOAB

DOAJ (Directory of Open Access Journals) indexuje a zpřístupňuje otevřené akademické časopisy ze všech vědních oborů. Rozhraní nabízí informace o časopisu a u většiny titulů umožňuje prohledávat samostatné články a abstrakty. Veškeré finanční prostředky na provoz pocházejí ze sponzorských darů. DOAJ usiluje o to, neomezovat otevřené zdroje z hlediska jazyka, zeměpisné oblasti či oboru. Cílem adresáře je zvýšení viditelnosti a využitelnosti vědeckých časopisů, bez ohledu na jejich význam a zemi původu (About DOAJ, c2019). Pro sociální vědy obsahuje více než 111,000 záznamů, z toho necelých 6,000 pro samotnou sociologii. Články lze třídit podle data a relevance. Jazykově zde v sociologických zdrojích výrazně dominují angličtina a španělština.

DOAB (Directory of Open Access Books) zpřístupňuje recenzované vědecké knihy vydávané v open access režimu. Poskytuje rejstřík informací o těchto knihách s odkazy na plné texty publikací na stránkách vydavatele nebo úložiště. DOAB podporuje protokol OAI-PMH pro

harvesting, proto mohou DOAB využívat i knihovny pro pravidelné sklizení nových dat pro doplnění svých kolekcí a katalogů. DOAB je vítězem *IFLA/Brill Open Access Award* pro rok 2015 (About DOAB, c2019). Knihy lze vyhledávat podle titulu, autora či oboru. V současnosti je zde pro sociologii k dispozici přes 650 e-knih.

5. ODBORNÁ PERIODIKA

5.2 Česká periodika

Při pátrání po informačním zajištění sociologie z hlediska odborných periodik je možné se obrátit jak na ty instituce, věnující se různým aspektům sociologického či statistického výzkumu, tak na univerzity a vysoké školy, které studium oboru sociologie nabízejí. V této kapitole byla vybrána ta periodika, která jsou nejrelevantnější pro studenty a výzkumné pracovníky Univerzity Karlovy, přesto jsou zmíněna i taková, které vycházejí mimo tuto instituci. Nejprestižnějším českým časopisem pro sociologii, který je zařazen ve *Web of Science*, je **Sociologický časopis**, vydávaný *Sociologickým ústavem AV ČR*. Jeho aktuální impakt faktor¹⁷ je 0,432, jedná se o jediný český sociologický impaktovaný časopis. Ten vychází již od roku 1965 a přináší širokou škálu témat od statí teoretické sociologie přes informace z výzkumů, eseje, vynikající studentské práce či recenze české i světové sociologické produkce, až po zprávy z konferencí. Je zařazen mezi časopisy s otevřeným přístupem, veškerý jeho obsah je volně k dispozici. Uživatelé mohou texty číst, kopírovat, distribuovat, tisknout či je použít pro jakýkoliv jiný zákonný účel, aniž by bylo nutné kontaktovat vydavatele či autora ohledně svolení (O titulu, c2019).

ČSÚ vydává 3 časopisy pro zájemce o oblast demografie a statistiky – *Statistika: Statistics and Economy Journal*, *Statistika&My* a *Demografie*. Z časopisů vydávaných přímo fakultami Univerzity Karlovy je vhodné zmínit např. *Historickou sociologii* či *Studia Sociologica*.

Tabulka vybraných českých sociologických časopisů včetně informací o nich je součástí přílohy č.2. Tituly *Naše společnost*, *Sociální studia*, *Historická sociologie*, *Statistika* a

¹⁷ Impakt faktor je scientometrický ukazatel, který představuje průměrný počet citací průměrné publikace v daném odborném časopisu. Vyhodnocován je znovu každý rok. Impakt faktor je využíván jako významný prostředek určování kvality publikací. Vypočítává se na základě citovanosti všech prací v daném časopise v průměru dvou let. Např. faktor časopisu pro rok 2018 se vypočítá pomocí rovnice A/B , kdy A = kolikrát byly články z daného časopisu publikované v letech 2016-2017 citovány jinými sledovanými časopisy v roce 2018 a B = kolik v časopisu celkově v letech 2016-2017 vyšlo článků. Zdroj: Journal Impact Factor, c2019. InCites [online]. Philadelphia: Clarivate Analytics [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://ipscience-help.thomsonreuters.com/inCites2Live/indicatorsGroup/aboutHandbook/usingCitationIndicatorsWisely/jif.html>

Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje, uvedené v této tabulce, se ještě v roce 2015 objevily na seznamu recenzovaných neimpaktovaných časopisů, vydávaných *Radou pro výzkum, vývoj a inovace*. Od roku 2017 je platná nová metodika hodnocení vědeckých výzkumů, ve které už tento seznam recenzovaných titulů nefiguruje (Recenzované a impaktované odborné časopisy, c2012). Až na výjimku v podobě nepravidelně vydávané *Studia Sociologica* fungují všechna uvedená periodika v režimu open access a jsou volně přístupná online.

5.2 Zahraniční periodika

Databáze elektronických zdrojů a jejich producenti, uvedení ve 4. kapitole této práce, nabízejí nepřehledné množství titulů sociologických časopisů zahraniční provenience. Ačkoliv je tedy tento obor informačně zajištěn velmi bohatě, je potřeba tyto zdroje seřadit a vybírat z nich podle jejich prestiže a hodnocení. K tomu byl v této práci použit nástroj *Journal Citation Reports* od společnosti *Clarivate Analytics*, producenta, pod nímž vychází již v předchozí kapitole zmíněný *Web of Science*. Jedná se o unikátní databázi, která pomocí citačních vazeb vyhledá nejcitovanější časopisy daných oborů, hodnocení dopadů vědeckých výstupů a další analýzy. Tituly k oboru sociologie lze nalézt v části *JCR Social Sciences Edition*. Seznamy nejvlivnějších časopisů mnoha oborů jsou aktualizovány každý rok. V době psaní této práce bylo nejaktuálnější dostupné vydání z roku 2018. To shrnuje výsledky měření za rok 2017.

Pro potřeby této práce bude uvedeno 10 nejprestižnějších časopisů pro obor sociologie, seřazených sestupně podle impakt faktoru časopisu. Kromě této metriky bude u každého titulu uveden i tzv. eigenfactor a *SCImago Journal Rank*. Eigenfactor mapuje důležitost daného časopisu pro vědeckou komunitu. Je vypočítáván z množství citací článků daného periodika ve vztahu k celkovému počtu článků v *Journal Citation Reports* za uplynulých 5 let. Je zohledněna velikost časopisu a eliminuje se autocitace. Faktor vychází z modelu odborné literatury jako rozsáhlé sítě propojené citacemi. Výpočet vychází z matematické simulace představy o tom, že vědec či výzkumník se pohybuje v této síti a střediskem zájmu je čas, který věnuje jednotlivým „uzlům“ této sítě (dokumentům) (Vavříková, 2008).

Scimago Journal Rank je indikátor, který byl vyvinut skupinou Scimago z velmi rozšířeného algoritmu *Google PageRank*. Tento indikátor zobrazuje viditelnost časopisů v databázi *Scopus* od roku 1996. Je založen z předávání jisté prestiže a věhlasu z jednoho časopisu na druhý – tuto přenesenou prestiž představují reference, kterými se časopis odkazuje na jiné časopisy i sám na sebe. Vyjadřuje vliv průměrného článku časopisu; berou se v potaz citace získané články publikovanými časopisem za předešlé tři roky. Citace mají váhu podle toho, jakou hodnotu má časopis, ze kterého SJR pochází (About us, c2007-2018).

V SJR není na rozdíl od JCR věnován samostatný žebříček přímo sociologii, obor je zde spojen s politologií. I při vyloučení politologických periodik se ale zde seřazení časopisů liší od sestavení žebříčku v JCR.

Jelikož jsou až na jedinou výjimku všechny tyto tituly dostupné pro UK, pozornost bude zaměřena i na jejich dostupnost. U každého titulu bude heslovitě uvedeno jeho zaměření. Informace o tomto zaměření byly čerpány přímo z JCR nebo ze stránek jednotlivých časopisů.

Stejně jako mezi českými časopisy dosahuje největší prestiže *Sociologický časopis*, mezi zahraničními periodiky se jedná o titul *Annual Review of Sociology* z produkce *Annual Reviews*. Ty přinášejí souhrny nejvýznamnější primární vědecké literatury z mnoha různých vědeckých oblastí a patří mezi nejcitovanější zdroje vůbec (Annual Reviews, c2019). Témata, obsažená v jejich sociologickém titulu, mapují hlavní teoretický a metodologický vývoj oboru, stejně jako současný výzkum hlavních podoborů sociologie. Týkají se sociálních procesů, sociálních institucí, kultury, organizací, pokrývají politickou a ekonomickou sociologii, stratifikaci, demografii, sociologii města, sociální politiku či hlavní vývoj oboru v jiných částech světa (Annual Review of Sociology, c2019).

Kompletní tabulka 10 titulů s nejvyšším impakt faktorem za rok 2017 je součástí přílohy č.3.

6. VYBRANÉ KNIHOVNY POSKYTUJÍCÍ FOND K OBORU SOCIOLOGIE

V této kapitole budou představeny vybrané specializované či vysokoškolské knihovny v Praze, v jejichž fondu je významnou měrou zahrnut obor sociologie včetně jiných sociálních věd či příbuzných oborů. Vybrány byly ty pražské knihovny, které svými fondy nejčastěji slouží studentům oboru, badatelům, výzkumným pracovníkům a obecně celé odborné i laické veřejnosti. Jelikož je má práce jak z hlediska elektronických, tak tištěných zdrojů, zaměřena na Univerzitu Karlovu, bude zde popsán fond dvou knihoven, které na UK nabízejí rozsáhlé sociologické fondy. Mimo tyto knihovny bude věnována pozornost i jediné výlučně sociologické knihovně v Praze, a to Knihovně Sociologického ústavu AV ČR. U knihoven bylo zmapováno složení fondu, jeho rozdělení, přístup k elektronickým zdrojům, odebírané oborové časopisy i služby poskytované uživatelům.

Jako zdroj informací posloužily webové stránky jednotlivých knihoven, výroční zprávy institucí a příručky a propagační materiály pro čtenáře. Mnohé zajímavé interní informace mi byly poskytnuty skrze osobní rozhovory s pracovníky knihoven. Data pro grafy uvedené v kapitole byly sebrána v knihovních katalozích volně dostupných online. Kontaktní informace k jednotlivým knihovnám jsou uvedeny v příloze č. 4.

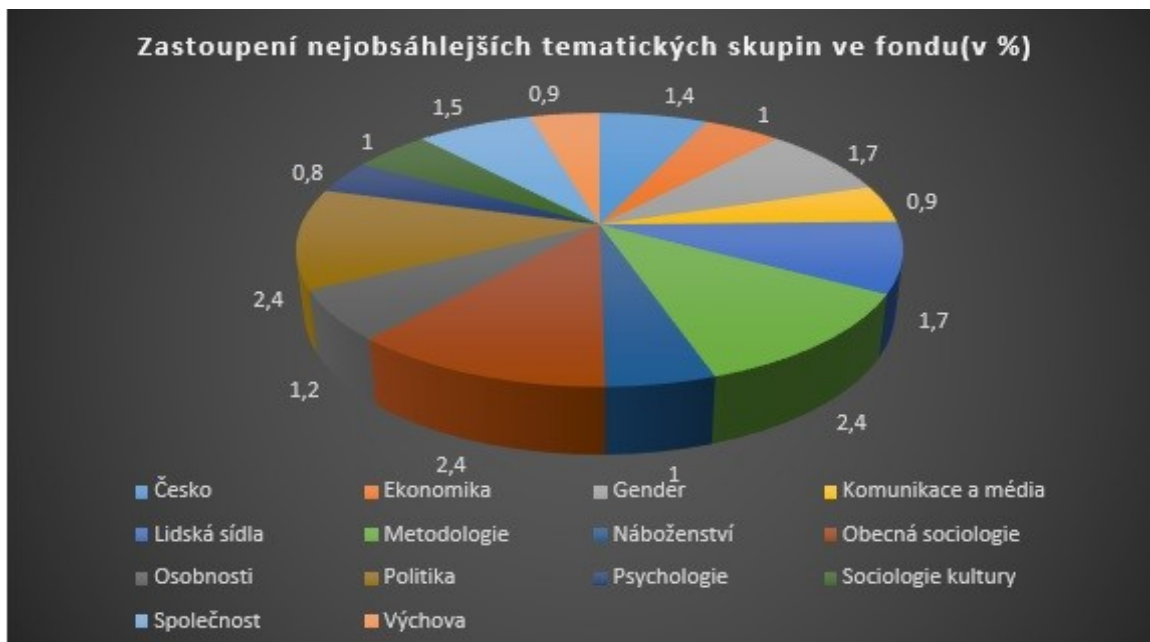
6.1 Knihovna Sociologického ústavu AV ČR

Knihovna SOU AV ČR je veřejně přístupná specializovaná knihovna. Původně vznikla jako samostatný fond v knihovně Filozofického ústavu AV ČR. Osamostatnila se roku 2003. Fond této knihovny je určen celé sociologické obci a širší odborné veřejnosti (Rakušanová, 2004). Nabízí českou i zahraniční literaturu nejen z oblasti sociologie a sociálních věd, ale i filozofie, psychologie, ekonomie či genderových studií. Knihy i novější ročníky časopisů jsou k dispozici k volnému výběru ve studovně. Část fondu je uložena v depozitáři v Jenštejně, pracovníci knihovny jsou ovšem schopni tyto jednotky zajistit na přání čtenáře do druhého dne (O knihovně, c2019). K datu 9.4.2019 obsahoval fond 32 470 svazků¹⁸.

¹⁸ Toto číslo zahrnuje i svázané ročníky časopisů. Zdroj: TAUCOVÁ, Radka. Osobní sdělení (Knihovna Sociologického ústavu AV ČR, Jilská 1, Praha) dne 9. dubna 2019..

Kromě knih a časopisů z oboru obsahuje fond výzkumné práce vědeckých pracovníků Sociologického ústavu s názvem *Sociological Studies*. Mezi nejvýznamnější dary patří nabídka profesora Zygmunta Baumana, který v roce 2003 věnoval knihovně, postižené záplavami roku 2002, svou soukromou knihovnu. Těchto přibližně 2000 knih je přístupných ve studovně jako zvláštní fond (Rakušanová, 2004).

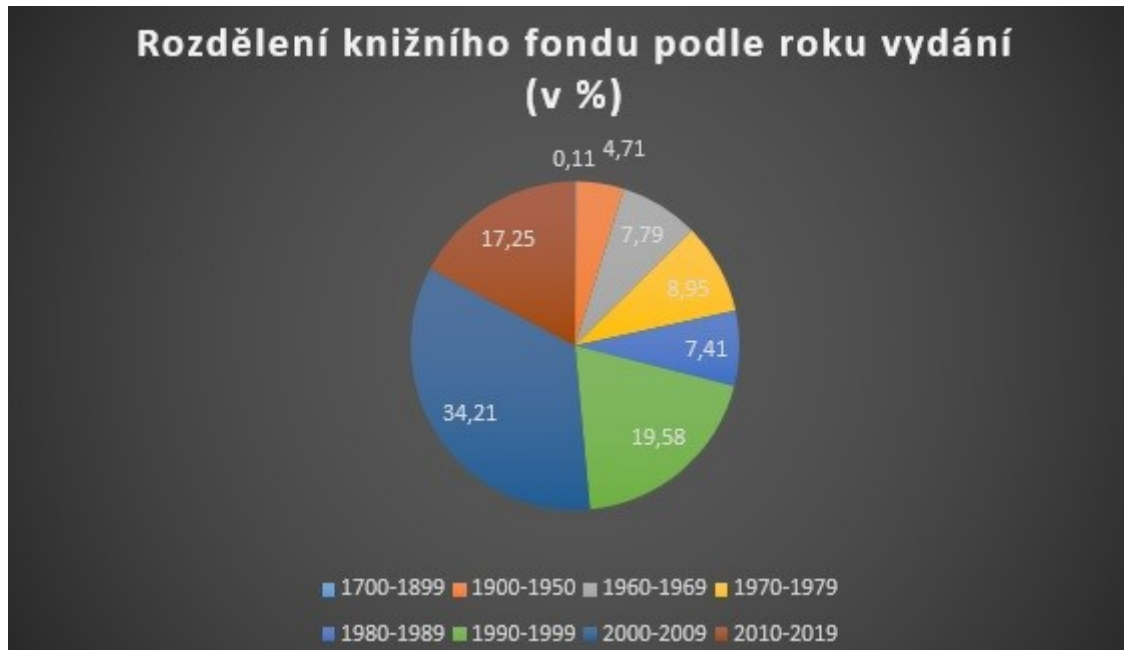
Při stavění fondu používá knihovna formální přírůstkové řazení pro svůj repozitář v Jenštejně a věcné tematické (předmětové) řazení pro dokumenty ve studovně. Pro tento typ stavění je důležité téma, o kterém dokument pojednává. Nevyužívá žádný klasifikační systém, ale vytváří si vlastní. Tato podtémata se již dále nečlení. Ačkoliv není tento typ stavění universálně přenosný a tudíž vhodný pro jiné knihovny, lépe zohledňuje specifika daného fondu. Tituly jsou nejprve rozděleny do tematických skupin a poté očíslovány v pořadí, v jakém do fondu přibyly (Lidmila, c2019). Knihovna SOU AV ČR si vytvořila 75 tematických skupin, v nichž jsou knihy zastoupeny v různém počtu. Nejobsáhlejší skupiny, které jsou zastoupeny více než 200 tituly¹⁹, popisuje následující graf:

Graf 1 Zastoupení nejobsáhlejších tematických skupin ve fondu Knihovny SOU AV ČR (v %)

¹⁹ Jako zdroj pro zastoupení jednotlivých signatur, a tedy i tematických skupin, byl použit katalog knihovny. Titulem se zde myslí jedno provedení daného díla podle modelu FRBR. Tento titul (provedení) zastupuje ve fondu jedna či více jednotek, z nichž každá má svůj unikátní čárový kód.

Mezi další početněji zastoupené tematické skupiny patří např. volby, statistika, rodina, práce či migrace. Z katalogu knihovny²⁰ lze extrahovat i další informace, např. jazykové zastoupení jednotlivých titulů. Ve fondu převažují dokumenty v českém a anglickém jazyce. Početně je zastoupena i němčina, slovenština či polština. Vysledovat lze i rozdělení fondu podle roku vydání dokumentů.

Graf 2 Rozdělení knižního fondu v Knihovně SOU AV ČR podle roku vydání (v %)

V tištěné podobě knihovna nabízí cca 100 titulů odborných oborových časopisů. Z českých oborových periodik, uvedených v příloze č.2, nabízí všechny tituly kromě *Studia Sociologica*. Z časopisů, uvedených v příloze č.3, knihovna odebírá *Annual Review of Sociology*, *American Journal of Sociology*, *American Sociological Review* a *Sociological Methods & Research*. Mezi další bohatě zastoupené časopisy patří např. *The British Journal of Sociology*, *Current Sociology* či slovenská *Sociológia – Slovak Sociological Review*²¹. Kromě toho knihovna poskytuje přístup do elektronických databází odborných časopisů a elektronických knih. Uživatelům umožňuje pro studijní účely využívat plné texty těchto

²⁰ Katalog je dostupný na adrese http://aleph.lib.cas.cz/F?func=find-b&local_base=SOU. Knihovna využívá systém Aleph, ve kterém si čtenáři mohou přes katalog prodlužovat či objednávat výpůjčky.

²¹ Aktuální seznam odebíraných časopisů, včetně zastoupení jednotlivých ročníků, je dostupný na https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/seznam_casopisu_aktualni_20190408.doc.

zdrojů a rovněž jim poskytuje volně dostupná data vědeckého charakteru z internetu. Knihovna si předplácí vybrané fulltextové databáze od *EBSCO*, *Proquest*, *Emerald*, *JStor* či *SAGE Journals*. Rovněž poskytuje přístup k bibliografickým databázím *Scopus*, *Web of Science* a *Ulrichsweb* (Elektronické zdroje, c2019).

Knihovna v souladu s § 14 Knihovního zákona poskytuje registrovaným uživatelům meziknihovní služby. Podle ústního sdělení Mgr. Taucové (knihovnice Knihovny SOU AV ČR, Jilská 1, Praha) ze dne 9. dubna 2019 knihovna MVS častěji poskytuje, než přijímá. Pokud je příjemcem, nejčastěji se jedná o dokumenty vydané před rokem 2002, o které knihovna přišla v témže roce při záplavách, a které už nebylo zpětně možné do fondu doplnit nákupem. Kromě absenčních i prezenčních výpůjček²² poskytuje knihovna i možnost kopírování a tisku, připojení k internetu na 6 počítačích či prostor pro práci na vlastním zařízení. O novinkách ve fondu knihovna pravidelně informuje na svém webu i facebookové stránce.

6.2 Knihovna T. G. Masaryka v Jinonicích

Knihovna TGM v Jinonicích je jednou z knihoven Univerzity Karlovy. Je knihovnou areálovou – vznikla r. 2000 sloučením dílčích knihoven FF UK, FSV UK a knižního fondu *Centra pro otázky životního prostředí*, aby mohla poskytnout knihovnické a informační služby pro celý jinonický areál. Později byl integrován i fond původní knihovny IZV (dnes FHS) v Celetné ulici. Knihovna je zaměřena především na sociálněvědní a humanitní disciplíny. Nachází se zde největší část fondu pro sociologické obory z FHS a FSV. Mimo to tato knihovna poskytuje i fond věnovaný příbuzným oborům – sociální a kulturní antropologii, gender studies, politologii, psychologii či sociální práci (O nás, c2019).

Velká část fondu sem byla přesunuta z knihovny FSV Hollar na Smetanově nábřeží. Dnes tato knihovna slouží primárně pro mediální studia a žurnalistiku, ovšem malá část fondu je i zde věnována základní sociologické literatuře.²³

Podle ústního sdělení PhDr. Aleny Matuzskové (ředitelka Knihovny T. G. Masaryka v Jinonicích, U Kříže 8, Praha) ze dne 12. dubna 2019 disponovala knihovna k tomuto dni

22 Bližší informace a statistiky o výpůjčkách poskytuje zatím nejaktuálnější Výroční zpráva o činnosti a hospodaření Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i. za rok 2017, podkapitola 3.12.4. Dostupné z: https://www.soc.cas.cz/sites/default/files/soubory/vyrocn_zprava_za_rok_2017.pdf

23 E-mailová korespondence s Hanou Váchovou [online], 15.4.2019, knihovna@fsv.cuni.cz

6270 tituly (provedeními) a 9926 jednotkami z oboru sociologie. Tento počet tvoří cca 10% celkového fondu knihovny²⁴. Knihovna v co nejvyšší možné míře usiluje o nákup české odborné literatury.

Většina titulů je nakupována v jednom exempláři, literatura zadávaná vyučujícími ke studiu pak v takovém počtu, který se odvíjí od počtu studentů oboru a finančních možností. Knihy českých vydavatelů se doplňují podle návrhů knihovny, v případě FSV po schválení vedením institutů. Významná část zahraniční literatury je hrazena z mimorozpočtových prostředků.²⁵ Fond je uložen ve volném výběru v knihovně a prezenční studovně. Některé knihy jsou uloženy ve skladu. Část fondu se nachází v prostorách Ústřední knihovny UK v Lešeticích (Matuszková, 2018). V těchto prostorách se nacházejí i tištěné verze kvalifikačních prací, včetně těch vytvořených posluchači FHS a FSV. Na jejich dostupnost se lze informovat u knihovníků a jsou určeny pouze k prezenčnímu studiu v prostorách knihovny. V elektronické podobě jsou ovšem tyto práce dostupné odkudkoliv skrze *Digitální repozitář UK*²⁶.

Samotný část fondu, zabývající se sociologií, je rozdělena do 10 tematických celků a je umístěna v suterénu knihovny. I zde se uplatňuje věcné tematické stavění, při kterém knihovna zohledňuje specifika každého jednotlivého oboru. Knihovna usiluje o to, aby počet titulů pod každou signaturou nepřesáhl číslo 1000 (což je až na téma *Metodologie* v signaturách dodržováno). Upřednostnění vlastního stavění nad MDT je zdůvodněno následným snazším vyhledáváním pro uživatele i ulehčením práce knihovníkům.²⁷

24 Jelikož výroční zpráva o hospodaření a činnosti knihovny za rok 2018 ještě nebyla vypracována, nejaktuálnější stále zůstává Zpráva o knihovně za rok 2017. Obsahuje informace o postupném narůstání knihovního fondu i o počtu jednotlivých druhů dokumentů. Dostupné z:

https://knihovna.jinonice.cuni.cz/images/vyr_zpravy/Zprava2017.pdf

25 Tyto zahraniční publikace jsou podle PhDr. Matuzskové v knihovně unikátní a jsou velmi žádané ostatními knihovnami v rámci MVS. ZDROJ: MATUSZKOVÁ, Alena. Osobní sdělení (Knihovna společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích, U Kříže 8, Praha) dne 12. dubna 2019.

26 Stránka věnovaná informacím o kvalifikačních pracích, včetně třídění dle jednotlivých fakult a jejich součástí, jež odkazují přímo na katalog knihovny: <https://knihovna.jinonice.cuni.cz/kvalifikacni-prace>

27 MATUSZKOVÁ, Alena. Osobní sdělení (Knihovna společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích, U Kříže 8, Praha) dne 12. dubna 2019.

Rozdělení oboru sociologie a zastoupení jednotlivých signatur ve fondu znázorňuje graf č.3. Jako zdroj byl opět použit katalog knihovny.

Graf 3 Zastoupení všech signatur - tematických skupin - v sociologickém fondu Knihovny T. G. Masaryka v Jinonicích (v %)

V sociologickém fondu převažují anglicky psané tituly nad českými. Zastoupeny jsou ale i další světové jazyky. Jazykové složení sociologického fondu zobrazuje graf č.4. Jako zdroj dat opět posloužil katalog knihovny, konkrétně pak rozšířené vyhledávání dokumentů podle signatur a jazyků.

Graf 4 Jazykové rozložení dokumentů v sociologickém fondu Knihovny TGM v Jinonicích (v %)

Ze sociologických časopisů uvedených v této práci knihovna v tištěné podobě odebírá všechny tituly uvedené v tabulce českých periodik v příloze č. 2. Z nejvýznamnějších zahraničních časopisů má knihovna ve fondu tištěné verze starších vydání American Sociological Review či American Journal of Sociology.

K časopisům, uvedeným v příloze č.3, má knihovna ovšem přístup především v elektronické podobě skrze počítače ve studovně²⁸. Mezi databáze vhodné pro obor, které jsou skrze knihovnu dostupné, patří SocIndex with Fulltext a Academic Search Complete od EBSCO, příslušné kolekce Arts & Sciences od JSTOR, Taylor & Francis Social Science & Humanities Library, SAGE Full-text Collection či Wiley Online Library. E-knihy jsou poskytovány z EBSCOhost Ebook Collection či ProQuest Ebook Central.

Knihovna na svém webu poskytuje užitečného oborového průvodce. Při zaměření na sociologii knihovna doporučí všechny užitečné zdroje od knih přes e-knihy až po časopisy či odborné databáze. Kromě předplácených zdrojů doporučuje i volně dostupné databáze či

²⁸ Seznam aktuálně odebíraných časopisů je dostupný na webu knihovny:
<https://knihovna.jinonice.cuni.cz/aktualne-odebirane-casopisy>

webové zdroje typu datových archivů, slovníků či statistických webů, z nichž mnohé byly uvedeny i v této práci.

Kromě těchto služeb nabízí knihovna uživatelům i klasické služby typu kopírování, tisk a skenování dokumentů či připojení k internetu skrze knihovní počítače či vlastní zařízení. Katalog knihovny je součástí *Centrálního knihovního informačního systému UK (CKIS)*, kde lze skrze systém Aleph opět využívat možnosti on-line knihovního katalogu – lze si rezervovat či prodlužovat výpůjčky. Na svém webu dále knihovna poskytuje užitečné rady pro studenty ohledně citování či psaní závěrečných prací a nabízí i možnosti konzultací.

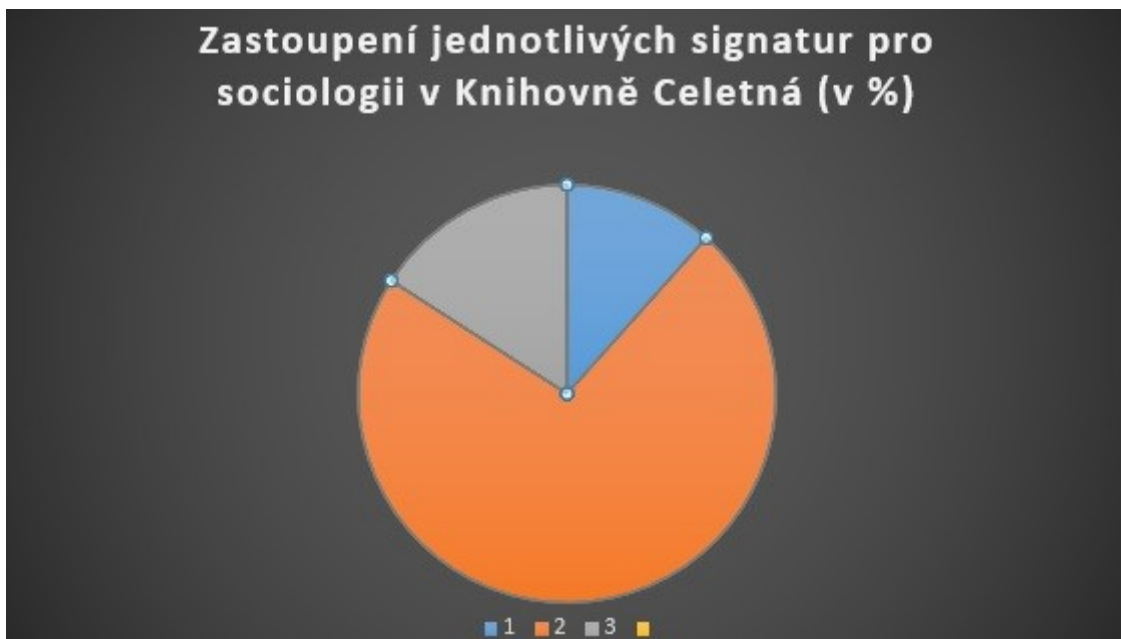
6.3 Knihovna Celetná

Knihovna Celetná je po Knihovně Jana Palacha největší knihovnou Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Slučuje fond knihoven kateder psychologie, sociologie, andragogiky a personálního řízení, pedagogiky a příručku ekonomie. Jedná se o hlavní knihovnu pro obor sociologie přednášený na FF UK (Knihovna Celetná, c2019). Základní literatura k sociologii je dostupná i v Knihovně Jana Palacha, ovšem jedná se o pouhý malý zlomek celého fondu.²⁹ Knihovna nedisponuje volným výběrem. Pro vypůjčení je třeba předložit knihovníkům seznam požadovaných knih se signaturami. Knihy vydané před rokem 1945 jsou určeny výhradně k prezenčnímu studiu, stejně tak jako disertační práce. Požadavky na ně jsou vyřízené do druhého dne.

Většina informací o fondu knihovny byla získána z osobního sdělení Heleny Novotné (knihovnice Knihovny Celetná, Celetná 20, Praha) ze dne 16. dubna 2019. Podle tohoto sdělení je fond umístěn kromě knihovny samotné ještě v depozitáři ve stejné budově. Časopisy jsou umístěny ve druhém patře budovy. Starší časopisy se nacházejí v depozitáři Krystal v pražských Dejvicích a knihovna je schopna je zájemci dodat do dvou týdnů. Posledních cca 10 000 nových knih nebylo dosud roztríděno podle oborů a mají jednu společnou signaturu Ps - P. Základní literatura pro sociologii, kterou knihovna vlastní ve více exemplářích, a která je často vyučujícími vyžadována pro studium, je společně s obdobnou literaturou pro psychologii a andragogiku označena signaturou PSP – Z. Starší, roztríděné knihy pro sociologii nesou signaturu S1-S3, přičemž S1 a S3 jsou knihy staršího vydání a zahraniční knihy, které se v reálné praxi příliš nepůjčují. Nejvyužívanější jsou

²⁹ NOVOTNÁ, Helena. Osobní sdělení (Knihovna Celetná, Celetná 20, Praha) dne 16. dubna 2019.

tituly se signaturou S2. Výzkumem v samotném depozitáři bylo nalezeno celkem 6047 titulů. Jedná se o jediné dělení, které knihovna používá, věcné tematické stavění zde zatím nebylo využito. Podle zmíněného ústního sdělení knihovnice ovšem efektivnější způsob stavění díky absenci volného výběru knihovně nechybí a knihovníkům se vždy podaří požadovaný dokument nalézt.

Graf 5 Zastoupení jednotlivých signatur pro sociologii v Knihovně Celetná (v %)

Mezi pravidelně odebírané sociologické časopisy patří Sociologický časopis, Naše společnost, Studia Sociologica a Statistika & My. Časopisy Gender a výzkum, Historická sociologie, Sociální studia jsou ve fondu zastoupeny některými svými staršími čísly. Ze zahraničních časopisů vlastní knihovna některá starší čísla American Journal of Sociology, International Sociology či slovenské Sociológie. Zajímavostí oproti jiným knihovnám je fakt, že časopisy knihovna půjčuje i absenčně.

Co se týká elektronických databází, má knihovna přístup k těm z nich, které jsou nakoupeny pro celou UK či pro FF. Jedná se např. o databáze Academic Search Complete od EBSCO, SAGE Journals, Jstor, ProQuest či Taylor & Francis. K jedné z nejznámějších a nejobsáhlejších databází, SocIndexu, knihovna přístup nemá.

Kromě základních služeb typu MVS a MMVS knihovna nabízí kopírování, tisk či skenování dokumentů. Poskytuje zázemí pro různé kulturní a vzdělávací akce. Pravidelně zde probíhají např. setkání studentů prvních ročníků, kdy se tito seznamují s fungováním knihovny a učí se pracovat s EIZ. Nachází se zde počítače i místo pro práci na vlastním zařízení. Kromě půjčování dokumentů knihovna nabízí i zapůjčení tabletů a čteček (Knihovna Celetná: pokračování seriálu o Knihovně FF UK, c2019).

Závěr

Pro výběr tématu této práce jsem byla inspirována během knihovnické praxe v rámci studia na Ústavu informačních studií a knihovnictví. Ta probíhala v knihovně Sociologického ústavu Akademie věd ČR v Praze. Během praxe bylo mým úkolem mimo jiné vytvářet rešerše a vyhledávat informace požadované zájemci z řad pracovníků ústavu i laické a odborné veřejnosti. Tato zkušenost a zájem o obor vedl k rozhodnutí ve své bakalářské práci zmapovat a shrnout základní poznatky o informačních zdrojích k němu dostupných.

Informační zajištění oboru hodnotím jako výborné. V práci byly uvedeny skutečně především podle mého názoru stěžejní zdroje pro obor. Jak českých, tak zahraničních zdrojů existuje k tématu ještě mnohem více, ovšem popsat všechny mi nedovoloval rozsah práce. Jako hlavní argument pro toto hodnocení zabezpečení oboru bych jmenovala především snadnou dostupnost a bohatý rozsah zmíněných informačních zdrojů.

Při výzkumech společenských jevů či procesů se sociologie neobejde bez statistik a archivů již sesbíraných dat. Je to právě sociologie, ve které jsou tyto typy informačních zdrojů dominantním prvkem. Ačkoliv se statistiky dále dělí a při výzkumu je potřeba hledat podle konkrétnějšího zaměření, mají společnou svou velmi snadnou dostupnost skrze statistické publikační systémy. Ty spolu s datovými archivy zabezpečují obor právě dostupností kdykoliv a odkudkoliv, záběrem i hluboko do minulosti, pravidelnou aktualizací dat a v neposlední řadě mezinárodní spoluprací se svými zahraničními protějšky. Tato spolupráce umožňuje již nyní propojovat data jednotlivých institucí a umožnit uživatelům práci s nimi v přívětivém prostředí.

V kapitole o elektronických databázích bylo potvrzeno, že všichni velcí producenti poskytují oborové i polytematické databáze zaměřené na sociální vědy či přímo na sociologii. Tyto databáze obsahují mimo jiné i v současnosti nejprestižnější tituly oborových periodik, představených v příloze č. 3. Tento typ zdrojů zajišťuje Univerzita Karlova v mnoha případech pro všechny své fakulty. K databázím, které nejsou dostupné pro všechny fakulty, je zajištěna dostupnost skrze fakultní knihovny či Knihovnu SOU AV ČR. I přes dostupnost elektronické verze mnohé ze zmíněných knihoven podporují informační zabezpečení oboru nákupem aktuálních tištěných čísel nejvýznamnějších časopisů, a to domácí i zahraniční provenience.

Při zkoumání zajištění oboru ve vybraných knihovnách jsem se přesvědčila o usilovné snaze o akvizice aktuální oborové literatury i o pečlivé uchovávání i starších a méně používaných zdrojů v depozitářích. Jako argument pro zajištění oboru z hlediska služeb hovoří i informovanost knihovníků, jejich snaha uživateli co nejrychleji dodat v knihovně nedostupný dokument či nabízené konzultace, které studentům i ostatním uživatelům umožňují naučit se vyhledávat relevantní zdroje a vyhnout se tak informačnímu zahlcení.

Přínos své práce spatřuji v uceleném souhrnu nejen informačních zdrojů pro sociologii a popisu jejich obsahu, ale i v informacích o jejich praktické dostupnosti. Jelikož v práci jsou uvedeny i všeobecné a odkudkoliv dostupné informační zdroje, zejména webové a časopisecké, může být tato přínosná i pro jiné zájemce o obor, než je výše zmíněná cílová skupina. Pro studenta oboru či výzkumného pracovníka se práce může stát praktickým dokumentem, které shromažďuje všechny druhy informačních zdrojů na jednom místě, a poskytuje informace o jejich obsahu a možnostech praktického využití. Zároveň informuje i o jejich dostupnosti, čímž usnadňuje získání potřebného dokumentu. Sebrané informace o knihovnách, doplněné zkušenostmi samotných knihovníků, přibližují tyto instituce svým uživatelům z řad zájemců o obor a umožňují jim tak vybrat si tu nejvhodnější pro naplnění jejich informačních potřeb.

Pro obor informační vědy a knihovnictví vidím tuto práci přínosnou jako příklad rozsahu práce informačního pracovníka či rešeršéra. Právě v těchto profesích je nutné při vyhledávání informací zohlednit mnoho různých typů dostupných zdrojů a rovněž umět z těchto zdrojů čerpat, efektivně je používat a nacházet cesty k získání těch dokumentů, které nejsou dostupné okamžitě. V tomto ohledu mne osobně psaní této práce velmi obohatilo, neboť mi, propojené přímo s praxí v Knihovně Sociologického ústavu AV ČR, dodalo potřebné zkušenosti s reálnou prací v knihovnách. V budoucích pracích bych se ráda věnovala praktickému výzkumu užívání těchto zdrojů přímo studenty sociologie.

Použitá literatura a elektronické zdroje

About, c2005-2018. *CEJSH - The Central European Journal of Social Sciences and Humanities* [online]. Poznan: Polish Academy of Sciences [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/about>

About DOAB, c2019. *DOAB - Directory of Open Access Books* [online]. Haag: OAPEN Foundation [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://www.doabooks.org/doab?func=about&uiLanguage=en>

About DOAJ (Directory of Open Access Journals), c2019. *DOAJ - Directory of Open Access Journals*[online]. Kastrup: Infrastructure Services for Open Access [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://doaj.org/about>

About ESS, c2019. *European Social Survey* [online]. London: ESS ERIC [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <https://europeansocialsurvey.org/about/>

About ICPSR, c2019. *ICPSR: https://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/* [online]. Ann Arbor: Institute of Social Research - University of Michigan [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.icpsr.umich.edu/icpsrweb/content/about/>

About ISSP, c2019. *ISSP* [online]. Mannheim: GESIS-Leibniz Institute for the Social Sciences [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.issp.org/about-issp/>

About us, c2007-2018. *SJR - Scimago Journal & Country Rank* [online]. Amsterdam: Elsevier B.V. [cit. 2019-04-02]. Dostupné z: <https://www.scimagojr.com/aboutus.php>

Academic Search Ultimate, c2019. *EBSCO* [online]. Ipswich: EBSCO Industries [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.ebsco.com/products/research-databases/academic-search-ultimate>

All publications, c2019. *Eurostat* [online]. Praha: European Commission [cit. 2019-02-27].
Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/publications/all-publications>

Annual Review of Sociology, c2019. *Annual Reviews* [online]. Palo Alto: Annual Reviews [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <https://www.annualreviews.org/journal/soc>

Annual Reviews, c2019. *Portál elektronických informačních zdrojů Univerzity Karlovy* [online]. Praha: Univerzita Karlova [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: <http://pez.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=415>

Aplikace Census Hub na stránkách Eurostatu, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad, 22.07.2015 [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aplikace-census-hub-na-strankach-eurostatu>

Atlas obyvatelstva [online], c2013. Praha: URRlab - Urbánní a regionální laboratoř Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy [cit. 2019-02-21]. Dostupné z: <http://www.atlasobyvatelstva.cz/>

CELBOVÁ, Ludmila, c2014. Digitální knihovna. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000854&local_base=KTD

CELBOVÁ, Ludmila, c2014. Informační zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000887&local_base=KTD

CELBOVÁ, Ludmila, c2014. Internetový zdroj. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-11]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000000890&local_base=KTD

Census Hub, *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-26].
Dostupné z: <https://ec.europa.eu/CensusHub2/query.do?step=selectHyperCube&qhc=false>

CESSDA, c2019. CESSDA presentation. In: *Youtube* [online]. San Bruno, CA: Youtube, 15.6.2018 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1EyS4u-anVo>

CUBR, Ladislav a Jaroslava HAVLOVÁ, c2014. Digitální repozitář. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000014292&local_base=KTD

Český statistický úřad [online], c2019. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-21].
Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Data v archivu Medard, c2005-2019. *ČSDA - Český sociálněvědní datový archiv* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/data-v-archivu-medard>

Databáze, registry, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-registry>

Digitální knihovna Kramerius [online], c2008-2012. Praha: Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <http://kramerius.fsv.cuni.cz/search/>

Digitální repozitář Univerzity Karlovy [online], c2017. Praha: Univerzita Karlova - Ústřední knihovna [cit. 2019-04-19]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/>

DVOŘÁK, Pavel, 2017. Archiv dat. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Archiv_dat

Elektronické zdroje, c2019. *Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-04-11]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/knihovna/elektronicke-zdroje>

Experimental statistics - overview, c2019. *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/experimental-statistics>

FABIÁN, Ondřej, 2012. *Elektronické informační zdroje*. 4. vydání. Brno: Centrum NAKLIV, KISK FF MU, 183 s. Dostupné také z: https://sites.ff.cuni.cz/uisk/wp-content/uploads/sites/62/2016/01/Elektronick%C3%A9-informa%C4%8Dn%C3%AD-zdroje_Fabi%C3%A1n.pdf

Health - Overview, c2019. *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/health/overview>

How can I use an h-graph?, c2019. *Elsevier* [online]. Amsterdam: Elsevier B.V. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/11214/supporthub/scopus/#anchor

Journal Impact Factor, c2019. *InCites* [online]. Philadelphia: Clarivate Analytics [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://ipscience-help.thomsonreuters.com/inCites2Live/indicatorsGroup/aboutHandbook/usingCitationIndicatorsWisely/jif.html>

Journals, c2018. *Taylor & Francis Online* [online]. London: Informa UK Limited [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://librarianresources.taylorandfrancis.com/product-info/journals/>

JSTOR's Moving Wall: Archive vs. Current Definitions, c2000-2019. *JSTOR* [online]. New York: ITHAKA [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://support.jstor.org/hc/en-us/articles/115004879547-JSTOR-s-Moving-Wall-Archive-vs-Current-Definitions>

Knihovna Celetná, c2019. *Filozofická fakulta - Univerzita Karlova* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/knihovna/oborove-a-prirucni-knihovny/knihovna-celetna/>

Knihovna Celetná: pokračování seriálu o Knihovně FF UK, c2019. In: *Filozofická fakulta - Univerzita Karlova* [online]. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 07.10.2015 [cit. 2019-04-18]. Dostupné z: <https://www.ff.cuni.cz/2015/10/knihovna-celetna-pokracovani-serialu-knihovne-ff-uk/>

KRČÁL, Martin, 2013. Elektronické informační zdroje: úvod do problematiky [online prezentace]. In: . Brno: Kabinet informačních studií a knihovnictví Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně [cit. 2019-02-14]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/el/1421/podzim2013/VIKBA20/>

KREJČÍ, Jindřich a Yana LEONTIYEVA, ed., 2012. *Cesty k datům: zdroje a management sociálněvědních dat v České republice*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 469 s. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-111-4.

KUČERA, Milan, 2017. Statistika. In: *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-02-25]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Statistiky>

KUČEROVÁ, Helena, c2014. Databázové centrum. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000003173&local_base=KT

LIDMILA, Jan, c2019. Pořádání knihovních fondů. In: *Moravská zemská knihovna* [online]. Brno: Moravská zemská knihovna [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: https://www.mzk.cz/sites/mzk.cz/files/13_a4_poradani_knihov_fondu_06.pdf

MATUSZKOVÁ, Alena, 2018. *Zpráva o knihovně za rok 2017*. Praha: Knihovna společenských věd T. G. Masaryka v Jinonicích. Dostupné také z:

https://knihovna.jinonice.cuni.cz/images/vyr_zpravy/Zprava2017.pdf

MATUŠÍK, Zdeněk, c2014. Monografie. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: [https://aleph.nkp.cz/F/?](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001000&local_base=KTD)

[func=direct&doc_number=000001000&local_base=KTD](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001000&local_base=KTD)

MATUŠÍK, Zdeněk, c2014. Seriálová publikace. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: [https://aleph.nkp.cz/F/?](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001045&local_base=KTD)

[func=direct&doc_number=000001045&local_base=KTD](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001045&local_base=KTD)

MATUŠÍK, Zdeněk, c2014. Šedá literatura. In: *KTD: Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-02-13]. Dostupné z: [https://aleph.nkp.cz/F/?](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001056&local_base=KTD)

[func=direct&doc_number=000001056&local_base=KTD](https://aleph.nkp.cz/F/?func=direct&doc_number=000001056&local_base=KTD)

MONTOUSSE, Marc a Gilles RENOUARD, 2005. *Přehled sociologie*. Praha: Portál, 335 s. ISBN 80-717-8976-3.

MUCHA, Ivan, 2007. *Sociologie: základní texty*. 3., upravené vydání. Jesenice u Prahy: Tiskárna a vydavatelství 999, 302 s. ISBN 978-80-86391-26-7.

Multi - Discipline Archive Collections, c2000-2019. *JSTOR* [online]. New York: ITHAKA [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/librarians/products/journals/multi-discipline>

NEŠPOR, Zdeněk, 2017. O Sociologické encyklopedii. *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-03]. Dostupné z:

https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Sociologick%C3%A1_encyklopedie:Sociologick%C3%A1_encyklopedie

O Českém sociálněvědním datovém archivu, c2005-2019. *ČSDA - Český sociálněvědní datový archiv*[online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/o-ceskem-socialnevednim-datovem-archivu>

O ČSÚ, 2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/o-csu>

O knihovně, c2019. *Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i.* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-04-10]. Dostupné z: <https://www.soc.cas.cz/knihovna/knihovna-sociologickeho-ustavu-av-cr-vvi>

O nás, c2019. *Knihovna Jinonice* [online]. Praha: Knihovna T. G. Masaryka v Jinonicích [cit. 2019-04-14]. Dostupné z: <https://knihovna.jinonice.cuni.cz/o-knihovne/o-nas>

O titulu, c2019. *Sociologický časopis - Czech Sociological Review* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: <http://sreview.soc.cas.cz/cs/page/10-o-titulu>

OECD.Stat, c2018. *OECD* [online]. Paris: OECD [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: <https://stats.oecd.org/>

Overview, c2019. *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/about/overview>

PAPÍK, Richard, 2011. *Strategie vyhledávání informací a elektronické informační zdroje*. Praha: Velryba, 191 s. Podnikání a management. ISBN 978-80-85860-22-1.

PETRUSEK, Miloslav, 2009. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 189 s. ISBN 978-80-87207-02-4.

POKORNÝ, Jan, 2007. *Úvod do integrace informačních zdrojů*. Praha: Ústav informačních studií a knihovnictví, 21 s. Dostupné také z:

https://sites.ff.cuni.cz/uisk/wp-content/uploads/sites/62/2016/01/%C3%9Avod-do-integrace-informa%C4%8Dn%C3%ADch-zdroj%C5%AF_Pokorn%C3%BD.pdf

ProQuest Ebook Central [online], c2019. Ann arbor: Proquest [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://ebookcentral.proquest.com/lib/cuni/home.action>

Public Opinion, c2019. *European Comission* [online]. Brussels: European Commision [cit. 2019-03-03]. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/General/index>

RAKUŠANOVÁ, Petra, Nela HESOVÁ, Eva MIKOLÁŠOVÁ a Radka TAUCOVÁ, 2004. *Sociologická knihovna Sociologického ústavu AV ČR*. Praha: Sociologický ústav AV ČR. ISBN 80-7330-052-4

Recenzované a impaktované odborné časopisy, c2012. *Národní knihovna České republiky* [online]. Praha: Národní knihovna ČR [cit. 2019-03-21]. Dostupné z:

<https://text.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/oddeleni-periodik/recenzovane-casopisy>

Regionální statistiky, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/regiony_mesta_obce_souhrn

Sčítání lidu, domů a bytů, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/scitani-lidu-domu-a-bytu>

Social Science Citation Index - Scope Notes, c2019. *Clarivate Analytics* [online].

Philadelphia: Clarivate Analytics [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: _

http://mjl.clarivate.com/scope/scope_ssci/#XA

Social Science Dictionary [online], c2008. Haifa: Babylon software [cit. 2019-03-03].

Dostupné z: <http://www.socialsciencedictionary.com/>

Social Science Premium Collection, c2019. *ProQuest* [online]. Ann Arbor: ProQuest [cit. 2019-03-07].

Dostupné z: <https://www.proquest.com/libraries/academic/databases/ProQuest-Social-Sciences-Premium-Collection.html>

Social Sciences & Humanities, c2019. *SAGE Publishing* [online]. London: SAGE

Publications [cit. 2019-03-12]. Dostupné z: <https://uk.sagepub.com/en-gb/eur/social-sciences-humanities>

SocINDEX, c2019. *EBSCO* [online]. Ipswich: EBSCO Industries [cit. 2019-03-06].

Dostupné z: <https://www.ebsco.com/products/research-databases/socindex>

Sociology & Related Disciplines, c2018. Taylor & Francis Online [online]. London:

Informa UK Limited [cit. 2019-03-12]. Dostupné z:

<https://librarianresources.taylorandfrancis.com/product-info/journals/sociology-related-disciplines-subject-collection/>

Sociology Collection, c2019. *ProQuest* [online]. Ann Arbor: ProQuest [cit. 2019-03-07].

Dostupné z: <https://www.proquest.com/libraries/academic/databases/ProQuest-Sociology-Collection.html>

Sociology Database, c2019. *ProQuest* [online]. Ann Arbor: ProQuest [cit. 2019-03-07].

Dostupné z: <https://www.proquest.com/libraries/academic/databases/sociology.html>

SSRN Support Page, c2019. *SSRN* [online]. Amsterdam: Elsevier B.V. [cit. 2019-03-14].

Dostupné z: https://www.ssrn.com/index.cfm/en/ssrn-faq/#what_is

Statistické přehledy, c2019. *Policie České republiky* [online]. Praha: Policie ČR [cit. 2019-

02-27]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/policie-cr-web-informacni-servis-statistiky-statisticke-prehledy.aspx>

Statistický metainformační systém, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/iSMS/home.jsp>

Statistics by theme, c2019. *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Commission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/browse-statistics-by-theme>

Statistiky, 2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statistiky>

Šetření u domácností, c2019. *Český statistický úřad* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/vykazy/setreni_u_domacnosti

URBAN, Lukáš, 2006. *Sociologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 373 s. ISBN 80-868-6145-7.

VAVŘÍKOVÁ, Lucie, 2008. Hodnocení a mapování vědy pomocí portálu Eigenfactor.org. *Ikaros* [online]. Praha: Ikaros, 12(8) [cit. 2019-03-21]. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <https://ikaros.cz/hodnoceni-a-mapovani-vedy-pomoci-portalu-eigenfactororg>

VÁVRA, Martin, c2005-2019. Český sociálněvědní datový archiv a jeho služby. In: *ČSDA - Český sociálněvědní datový archiv* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2017 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: http://archiv.soc.cas.cz/sites/default/files/text_info_av21_web.pdf

Volby.cz [online], c2018. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-02-26]. Dostupné z: <https://www.volby.cz/>

Web of Science, c2019. *Portál elektronických informačních zdrojů Univerzity Karlovy* [online]. Praha: Univerzita Karlova [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: <https://pez.cuni.cz/prehled/zdroj.php?lang=cs&id=222>

What is Scopus about?, c2019. *Elsevier* [online]. Amsterdam: Elsevier B.V. [cit. 2019-03-14]. Dostupné z: https://service.elsevier.com/app/answers/detail/a_id/15100/supporthub/scopus/

What we do, c2019. *Eurostat* [online]. Luxembourg: European Comission [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/about/overview/what-we-do>

Základní informace o OECD, c2019. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky [cit. 2019-02-28]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/zakladni_informace_o_oecd/index.html

Život žen a mužů v Evropě – statistický obraz, 2018. Praha: Český statistický úřad. ISBN 978-92-79-92957-1. Dostupné také z: https://www.czso.cz/staticke/cz/app_estat/zeny_muzi_2018/CZ_CS_womenmen_core_1_2018_v1.0/index.html?lang=cs

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1 Výsledky voleb a referend na webu volby.cz.....</i>	<i>24</i>
<i>Obrázek 2 Statistiky zaměstnaných osob podle postavení v zaměstnání a podle věku a pohlaví v obcích o velikostní skupině 500-999 obyvatel. Příklad výsledkové tabulky Sčítání lidu, domů a bytů 2011.....</i>	<i>25</i>
<i>Obrázek 3 Ukázka interaktivní mapy Eurostatu pro výsledky výzkumu délky zdravého života v Evropě. Vlevo nahoře lze zvolit zobrazení podle pohlaví či výsledky z minulých let.....</i>	<i>29</i>
<i>Obrázek 4 Minimální mzda (v EUR/měsíc) v jednotlivých státech Evropy mezi lety 2004-2015. Příklad statistické tabulky z české verze Eurostatu.....</i>	<i>31</i>
<i>Obrázek 5 Výzkum kultury v regionech ČR 2011, otázka na slavení Vánoc. Příklad popisu proměnné v datovém archivu.....</i>	<i>35</i>
<i>Obrázek 6 Standardní Eurobarometr z jara 2018, studie věnovaná ČR (15.-25. 3. 2018). Ukázka tématu Život v EU.....</i>	<i>38</i>
<i>Obrázek 7 Ukázka hesla v internetovém vydání Sociologického slovníku, jedné z částí Sociologické encyklopedie.....</i>	<i>40</i>
<i>Obrázek 8 Vyhledávání e-knih s tématem "sociology" v databázi EBSCO eBooks přes platformu EBSCOhost.....</i>	<i>42</i>
<i>Obrázek 9 Elektronická verze knihy Jak se vyrábí sociologická znalost od Miroslava Dismana. Ukázka režimu online čtení, nabízeného ProQuest Ebook Central pro dostupné publikace.....</i>	<i>44</i>
<i>Obrázek 10 Metriky k vybranému článku v databázi SAGE Journals. Kromě počtu stažení článku nechybí údaje o počtu citací ve Web of Science a impakt článku zachycený pomocí blogů a sociálních sítí.....</i>	<i>46</i>
<i>Obrázek 11 Ukázka možnosti vyhledávání článků podle konkrétního autora, zde ukázky článků významného českého sociologa M. Petruska.. Upřesnit vyhledávání lze označením instituce, ve které autor působí.....</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 12 Příklad vyhledání autora M. Petruska v citační databázi Scopus. Ukázka profilu se scientometrickými údaji.....</i>	<i>49</i>
<i>Obrázek 13 Ukázka záznamu kvalifikační práce Big data v sociologii, obhájené na Katedře sociologie FF UK a uložené v Digitálním repozitáři závěrečných prací UK.....</i>	<i>51</i>

Seznam grafů

<i>Graf 1 Zastoupení nejobsáhlejších tematických skupin ve fondu Knihovny SOU AV ČR (v %)</i>	58
<i>Graf 2 Rozdělení knižního fondu v Knihovně SOU AV ČR podle roku vydání (v %)</i>	59
<i>Graf 3 Zastoupení všech signatur - tematických skupin - v sociologickém fondu Knihovny TGM v Jinonicích (v %)</i>	62
<i>Graf 4 Jazykové rozložení dokumentů v sociologickém fondu Knihovny T. G. Masaryka v Jinonicích (v %)</i>	63
<i>Graf 5 Zastoupení jednotlivých signatur pro sociologii v Knihovně Celetná (v %)</i>	65

Příloha č. 1 – Členské archivy konsorcia CESSDA

Země	Datový archiv	Zapojené instituce
Belgie	SODA - Social Science Data Archive (http://arch.arch.be/index.php?l=en&m=our-projects&pr=the-soda-project-a-data-archive-for-social-sciences)	Státní archiv Belgie; Vrije Universiteit Brussel; Université catholique de Louvain
Česká republika	ČSDA - Český sociálněvědní datový archiv (http://archiv.soc.cas.cz/)	Akademie věd České republiky; Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Dánsko	DDA - Danish Data Archive (https://www.sa.dk/da/)	Ministerstvo kultury; Ministerstvo vyššího školství a vědy
Finsko	FSDA - Finnish Social Science Data Archive (Tietoarkisto) (https://www.fsd.uta.fi/fi/)	Ministerstvo vysokého školství a výzkumu; Academy of Finland
Francie	PROGEDO Data Infrastructure (http://www.progedo.fr/)	Ministerstvo národního školství, vysokého školství a výzkumu; Národní centrum pro vědecký výzkum (CNRS)
Maďarsko	TÁRKI – The Tárki Data Archive (http://old.tarki.hu/en/)	TÁRKI Social Research Institute
Německo	GESIS – Leibniz-Institut für Sozialwissenschaften (https://www.gesis.org/home/)	Spolkové ministerstvo pro vzdělání a výzkum
Nizozemí	DANS – Data Archiving and Networked Services (https://dans.knaw.nl/en)	Ministerstvo školství, kultury a vědy; Netherlands Organisation for Scientific Research (NWO); Královská nizozemská akademie věd (KNAW)
Norsko	NSK – Norsk Senter for Forskningsdata (https://nsd.no/)	Ministerstvo školství a výzkumu
Portugalsko	APIS - Arquivo Português de Informação Social (http://www.apis.ics.ulisboa.pt/)	Lisabonská univerzita
Rakousko	AUSSDA – The Austrian Social Science Data Archive (https://aussda.at/)	Ministerstvo školství, vědy a výzkumu; Vídeňská univerzita; Univerzita Štýrský Hradec; Univerzita J. Keplera v Linzi
Řecko	So.Da.Net – Greek Research Infrastructure for Social Sciences	Athénská univerzita; National Centre for Social Research

	(http://sodanet.gr/)	(EKKE); University of the Aegean; Panteion University; Democritus University of Thrace ; University of Crete; University of Peloponnese
Slovensko	SASD – Slovenský archív sociálnych dát (http://sasd.sav.sk/sk/)	Ministerstvo školství, výzkumu, vědy a sportu; Slovenská akademie věd
Slovinsko	ADP – Arhiv družboslovnih podatkov (https://www.adp.fdv.uni-lj.si/)	Ministerstvo školství, vědy a sportu
Srbsko	Data Centre Serbia for Social Sciences (bez webových stránek, projekt je ve svém počátku)	Institute of Economic Sciences in Belgrade
Švédsko	SND – Svensk Nationell Datatjänst (https://snd.gu.se/sv)	Ministerstvo školství a výzkumu; Swedish Research Council
Švýcarsko	FORS – Swiss Centre for Expertise in Social Sciences (https://forscenter.ch/)	Univerzita v Lausanne; Swiss National Science Foundation; The State Secretariat of Education, Research and Innovation (SERI)
Velká Británie	UK Data Service (http://ukdataservice.ac.uk/)	Economic and Social Research Council (ESRC); Department of Business, Innovation and Skills

Příloha č. 2 - Vybraná česká sociologická periodika

Název časopisu a bližší informace	Vydavatel / Místo vydání	Vydáván od roku...	Periodicit a	ISSN	Dostupnost tištěné verze / Dostupnost online
<p>Sociologický časopis</p> <p>(teoretická sociologie, zprávy z konferencí, eseje, studentské práce, recenze sociologické produkce, informace o dění v sociologické obci, přehledové články)</p>	Sociologický ústav AV ČR / Praha	1965	6x ročně (4x česky, 2x anglicky)	0038-0288 (tištěné) 2336-128X (online)	Knihovna Celetná; Knihovna Hollar; Knihovna TGM; Knihovna SOU AV ČR / Archiv čísel, c2019. Sociologický časopis - Czech Sociological Review [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-19]. Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/cs/archive
<p>Gender a výzkum</p> <p>(genderová studia, feministická teorie, genderová a feministická perspektiva v oboru sociologie a dalších soc. vědách, recenze české a zahraniční literatury)</p>	Sociologický ústav AV ČR / Praha	Od r. 2000 vydáván pod názvem Gender, rovné příležitosti, výzkum, od r. 2016 současný název	2x ročně	2570-6578 (tištěné) 2570-6586 (online)	Knihovna TGM; Knihovna SOU AV ČR / Archiv, c2017-2019. Gender a výzkum - Gender and research [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://www.gendersonline.cz/cs/archive
<p>Naše společnost</p> <p>(připravuje CVVM ve spolupráci s</p>	Sociologický ústav AV ČR / Praha	2003	2 x ročně	1214-438X (tištěné) 2336-	Knihovna Celetná; Knihovna TGM; Knihovna SOU AV ČR / Časopis Naše společnost,

ČSDA, obsahuje výzkumy veřejného mínění, sociologická a demografická paradigmatata)				1646 (online)	c2018. Centrum pro výzkum veřejného mínění [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/cz/casopis-nase-spolecnost
Historická sociologie (sociologické, politologické a historické hledisko dlouhodobých sociálních procesů a trendů, modernizace, globalizačních tendencí a vlivů)	Fakulta humanitních studií UK; Karolinum / Praha	2009	2 x ročně	1804-0616 (tištěné) 2336-3525 (online)	Vydání 2009-2013 – Knihovna Celetná, Knihovna TGM; Vydání 2009-2017 – Knihovna SOU AV ČR / Archiv, c2019. Časopis Historická sociologie [online]. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://historicalsociology.cuni.cz/HS-13.html
Sociální studia (nové cesty k porozumění společenským otázkám, kritické komentáře k aktuálním debatám v oboru, texty soustředěné na oblast střední Evropy)	Fakulta sociálních studií MU / Brno	2004	2 x ročně	1214-813X (tištěné) 1803-6104 (online)	Knihovna Celetná; Knihovna Hollar; Knihovna SOU AV ČR; Knihovna TGM / Archivy, c2019. Sociální studia / Social Studies [online]. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://journals.muni.cz/socialni_studia/issue/archive

<p>Studia Sociologica</p> <p>(součást časopisecké řady Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et Historica, která je platformou pro historické a společenské vědy)</p>	<p>Filozofická fakulta UK / Praha</p>	<p>1958</p>	<p>1-2 x ročně</p>	<p>0567-8293 (pouze tištěné)</p>	<p>Knihovna Celetná; Knihovna TGM; Knihovna SOU AV ČR</p>
<p>Statistika: Statistics and Economy Journal</p> <p>(komplexní analýzy národních statistických institucí, oficiální statistiky, analýzy sociální oblasti)</p>	<p>Český statistický úřad / Praha</p>	<p>1965, od r. 2011 elektronická verze</p>	<p>4 x ročně</p>	<p>0322-788X (tištěné) 1804-8765 (online)</p>	<p>Knihovna TGM / Statistika: Statistics and Economy Journal, c2019. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1-statistika</p>
<p>Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje</p> <p>(články, přehledy, analýzy ohledně populačního vývoje v ČR i zahraničí)</p>	<p>Český statistický úřad / Praha</p>	<p>1959, online od r.2011</p>	<p>4 x ročně (3 x česky, 1 x anglicky)</p>	<p>0011-8265 (tištěné) 1805-2991 (online)</p>	<p>Knihovna Celetná; Knihovna Hollar; Knihovna TGM / Demografie - časopis, c2019. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2019-03-21]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/demografie</p>

Příloha č. 3 – Vybraná zahraniční sociologická periodika s nejvyšším impakt faktorem za rok 2017

Název	ISSN	Vydavatel	Impakt faktor; SciMago Journal Rank; Eigen Faktor	Informace a dostupnost
Annual Review of Sociology	0360-0572	Annual Reviews / Palo Alto, CA - USA	<u>6,773</u> ; 6,119 ; 0,00900	Titul vychází 1x ročně od roku 1975. Pro UK jsou kompletně dostupné plné texty všech ročníků v databázi Annual Reviews. Ročníky 1975-2013 jsou dostupné v JStor v kolekci Arts and Sciences I. Zaměření: teoretický i metodologický vývoj; sociální struktura; sociální politika, ekonomická i politická sociologie; demografie; sociologie města, historická sociologie
Annals of Tourism Research	0160-7383	Elsevier Ltd. / Oxford, Velká Británie	<u>5,086</u> ; 2,262 ; 0,00500	Titul vychází 4x ročně od roku 1973. Pro UK je titul dostupný v databázi Elsevier Science Direct Journals Complete od svého prvního čísla až po aktuální. Zaměření: cestovní ruch; společenské aspekty turismu z akademické perspektivy; nové informační zdroje v oblasti cestovního ruchu ze sociologického hlediska.
American Sociological Review	0003-1224	SAGE Publications Inc / Thousand Oaks, CA - USA	<u>5,063</u> ; 6,333 ; 0,01400	Titul vychází 6x ročně od roku 1936. Pro UK je dostupný v kolekci Arts and Sciences I. od JStor a to od

				svého počátku až do roku 2016. V databázi svého vydavatele, v SAGE Journals, je dostupný plnotextově od roku 2004 do aktuálního čísla. Zaměření: stěžejní práce pro obor sociologie; teoretické poznatky, výsledky výzkumů; sociální procesy ve společnosti.
American Journal of Sociology	0002-9602	UNIV Chicago Press / Chicago – IL, USA	<u>3,764</u> ; 3,685 ; 0,00800	Titul vychází 6x ročně od roku 1895. Pro UK jsou plné texty v JStor v kolekci Arts and Sciences I. od počátku vydávání do roku 2015. Zaměření: průkopnické sociologické práce; teoretický aparát; inovativní metody; příspěvky napříč sociálními vědami; recenze stěžejních prací v oblasti.
Sociological Methods & Research	0049-1241	SAGE Publications Inc. / Thousand Oaks, CA - USA	<u>3,625</u> ; 2,35 ; 0,00500	Titul vychází 4x ročně od roku 1972. Pro UK je k dispozici kompletně s plnými texty od svého počátku až do současnosti u svého vydavatele v databázi SAGE Journals. Zaměření: Sběr a analýza dat; kvantitativní výzkum; nové přístupy a techniky k aktuálním výzvám v oboru; interdisciplinární výstupy.
Population and Development Review	0098-7921	Wiley / Hoboken, NJ - USA	<u>3,665</u> ; 2,324 ; 0,00400	Časopis vychází 4x ročně od roku 1975. Pro UK je k dispozici v databázi JStor v kolekci Arts and Sciences I. od svého prvního čísla do r. 2016.

				<p>Od roku 1999 do aktuálního čísla je plnotextově dostupný ve Wiley Online Library.</p> <p>Zaměření: demografické studie populace; vztahy mezi populací a ekonomickými, sociálními a environmentálními změnami; empirické analýzy; případové studie.</p>
Information Communication & Society	1369-118X	Routledge Journals, Taylor & Francis Ltd / Abingdon – Velká Británie	<u>3,084</u> ; 2,385 ; 0,00700	<p>Vychází od roku 1998 a to cca 8-10 x ročně.</p> <p>Titul je dostupný v databázi vydavatele Taylor & Francis online a to od prvního čísla do aktuálního v plném textu.</p> <p>Zaměření: sociální, ekonomický a kulturní dopad ICT; vývoj a použití ICT; ovlivnění společnosti; sociální kontrola</p>
Socio Economic Review	1475-1461	Oxford University Press / Oxford, Velká Británie	<u>3,016</u> ; 2,453 ; 0,00400	<p>Časopis vychází od roku 2003, a to 4x ročně.</p> <p>Pro UK je dostupný plnotextový komplet všech vydání v databázi Oxford Academic Journals.</p> <p>Zaměření: sociálně – politické základy ekonomiky; analytické, politické a morální otázky o vztazích mezi ekonomikou a společností; ekonomika řízená společenskými vztahy</p>
Qualitative Research	1468-7941	SAGE Publications Ltd / Londýn, Velká Británie	<u>2,951</u> ; 1,421 ; 0,00400	<p>Jedná se o dvouměsíčník vycházející od roku 2001.</p> <p>Ačkoliv se nachází v databázi SAGE Journals, není pro uživatele Univerzity Karlovy plnotextově dostupný. Přes službu SFX lze ovšem požádat o pomoc fakultní knihovnu.</p>

				<p>Zaměření: diskuse o výzkumných metodách; kvalitativní výzkum; referáty s metodologickým zaměřením.</p>
Body & Society	1357-034X	SAGE Publications Ltd / Londýn, Velká Británie	<u>3,084; 2,385;</u> <i>0,00700</i>	<p>Stejně jako mnoho předešlých uvedených periodik, i tento titul je čtvrtletník a vychází již od roku 1995.</p> <p>Všechna čísla jsou dostupná v SAGE Journals</p> <p>Zaměření: sociálně – vědecký přístup k lidskému tělu; interdisciplinární zaměření; antropologie; sociologie; kulturní historie; feminismus; studium volného času.</p>

Příloha č. 4 – Vybrané pražské knihovny s širokým zastoupením sociologického fondu

Název	Knihovna Sociologického ústavu Akademie věd České republiky, v.v.i.
Adresa	Jilská 352/1, 110 00 Praha – Staré Město
Telefon	210 310 569
E-mail	knihovna@soc.cas.cz
Otevírací doba	Po – Čt: 9:00-18:00 Pá: 9:00-14:00
Vedoucí	Mgr. Nela Hesová
Facebook	https://www.facebook.com/Sociologicky.ustav.AVCR/

Název	Knihovna společenských věd T. G. Masaryka
Adresa	U Kříže, 661/8, 158 00 Praha - Jinonice
Telefon	251 080 225
E-mail	knihovnajin@ruk.cuni.cz
Otevírací doba	Po – Pá: 8:30-19:00
Vedoucí	PhDr. Alena Matuszková
Facebook	https://www.facebook.com/knihovnajinoniceUK/

Název	Knihovna Celetná
Adresa	Celetná 20, 110 00 Praha – Staré Město
Telefon	221 619 672
E-mail	libceletna@ff.cuni.cz
Otevírací doba	Po – Pá: 8:30-19:00
Vedoucí	Mgr. Petr Schink
Facebook	https://www.facebook.com/knihovnaceletna/